

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK,
KOMMUNIKATION OCH LÄRANDE

FULL SERVICE COMMUNITY SCHOOLS

- En litteraturoversikt om att organisera (vissa)
barns och ungas tid mot anställningsbarhet

Helene Fransson

Uppsats:	15 hp
Program och kurs:	Masterprogram i barn- och ungdomsvetenskap, PDA522
Nivå:	Avancerad nivå
Termin/år:	VT 2021
Handledare:	Johannes Lunneblad
Examinator:	Nils Hammarén
Rapport nr:	

Abstract

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och kurs:	Masterprogram i barn- och ungdomsvetenskap, PDA522
Nivå:	Avancerad nivå
Termin/år:	VT 2021
Handledare:	Johannes Lunneblad
Examinator:	Nils Hammarén
Rapport nr:	
Nyckelord:	litteraturöversikt, full service community school, skolan som arena, samverkan, marknadsorientering, anställningsbarhet

Det övergripande syftet med litteraturöversikten är att studera vilket problem den tidigare forskningen ser Full Service Community Schools (FSCS) som en lösning på. I både Europa och USA är FSCS en vanlig modell för samverkansprojekt mellan skola och offentliga, privata och idéburna organisationer. Under senare år har denna typ av modell börjat användas mer frekvent i socialt utsatta områden i Sverige. Detta som en lösning på de sociala problem områdena förknippas med. I analysen av den tidigare forskningen har ett poststrukturalistiskt perspektiv med utgångspunkt i Bacchi och Foucault applicerats, analysen som ligger till grund för resultatet baseras således på den narrativa litteraturöversiktens forskningstradition. Urvalet som ligger till grund för litteraturöversiktens inkluderade studier är däremot baserat på den systematiska litteraturöversiktens metodik. Övergripande visar resultatet på att syftet med FSCS är att producera anställningsbara individer. Genom att rikta elevers och vårdnadshavares fritid in i skolans tidsram används fritiden som en tid för utveckling av kompetenser riktade mot att bli anställningsbar. I skenet av den frivillighet och frihetlighet modellen ger sken av att förespråka fostras elever och vårdnadshavare in i en arbetskultur genom helhetliga insatser i form av aktiviteter, program och volontärarbete vid skolan.

Förord

Tack till mina kursare för alla fikor på zoom, ni har varit bäst! Och tack till min handledare Johannes Lunneblad som trots att han inte vill ha något tack får ett väldigt stort ett ändå.

Göteborg, 28 maj 2021

Innehållsförteckning

Inledning.....	1
Syfte och frågeställningar.....	2
Bakgrund.....	3
Marknadsorienteringen.....	3
Boendesegregationen.....	4
Skolsegregationen.....	5
Full Service Community Schools.....	5
Metodologi.....	7
Systematiska och narrativa litteraturöversikter.....	7
Teori och metod.....	8
Sökstrategier.....	10
Inklusions- och exklusionskriterier.....	11
Kvalitetsbedömning.....	14
Etiska överväganden.....	15
Litteraturöversiktens inkluderade studier.....	16
Resultat.....	20
Målsättningar.....	21
Hela barnet (genom) hela dagen.....	21
Språket.....	25
En nyttig (fri)tid.....	28
Arbete och vidareutbildning.....	30
Sammanfattning.....	32
Arbetsätt.....	32
Relationer.....	33
Skolklimat.....	35
Samverkan.....	37
Sammanfattning.....	40
Den anställningsbara.....	40
Diskussion.....	44
En förskjutning i förståelsen av problemet.....	44
En villkorad fritid.....	46
Metoddiskussion.....	47
Konklusioner.....	48
Referenslista.....	49

Inledning

Under de senaste decennierna har den ekonomiska ojämlikheten i Sverige ökat (Almqvist, 2016). I stadsdelar som av polismyndigheten kategoriseras som ”utsatta områden” är inkomstnivåerna väsentligt lägre i jämförelse med övriga stadsdelar i samma städer (Magnusson Turner, 2008). Med utsatta områden avses stadsdelar som över tid har en låg socioekonomisk status med en kriminell påverkan på lokalsamhället, vilket innebär att många barn och unga i dessa områden växer upp i fattigdom (NOA, 2017; Rädda Barnen, 2018). Förutom en ekonomisk utsatthet återfinns en social utsatthet i områdena, som kan exemplifieras genom den skol- och boendesegregation som vuxit fram mellan stadsdelar (Dahlstedt & Ekholm, 2018a). Detta har resulterat i att nästan 60 procent av eleverna i dessa områden lämnar grundskolan utan gymnasiebehörighet (Skolverket, 2018). Utbildningssystemet har ur denna aspekt misslyckats med sitt kompensatoriska uppdrag genom att elever som lever i ekonomisk och social utsatthet inte fått tillgång till det kompensatoriska stöd skolan ska erbjuda (Rädda Barnen, 2018; Skolverket, 2012).

En allt vanligare lösning på problem i utsatta områden är olika typer av samverkansprojekt, ofta riktade mot barn och unga (Dahlstedt & Ekholm, 2018b; Sharpe, Lashua & van Ingen, 2019). I en storstadskommun i Sverige har en plan för att organisera barns och ungas fritid i utsatta områden tagits fram. Denna plan består av fyra insatsområden som bland annat innefattar en skolmodell kallad ”Skolan som arena”. Tillsammans med utökade timplaner, utökade inskrivningar i fritidshem och samverkan mellan offentliga, privata och idéburna organisationer syftar åtgärderna till att skapa en meningsfull fritid för barn och unga i dessa områden (Göteborgs Stad, 2020a).

Forskningen som ligger till grund för denna litteraturöversikt studerar hur implementeringen av Full Service Community Schools (FSCS) har som avsikt att bidra till bättre livsvillkor för elever som lever i utsatta områden (Castrechini & London, 2012). I både en amerikansk och europeisk kontext är modellen en vanligt förekommande strategi för att öka elevernas måluppfyllelse i områden som karakteriseras av social utsatthet. Genom insatser i form av samverkansprojekt mellan skola och offentliga, privata och idéburna organisationer antas måluppfyllelsen höjas (Valli, Stefanski & Jacobson, 2016). Samverkan kan således ses som ett ledord för modellen, där skolan genom ett gränsöverskridande arbetssätt med samarbetspartners syftar till att skapa en lärandemiljö som inte begränsas av skolans institutionella ramar (Blank, Melaville & Shah, 2003). Modeller liknande FSCS har vuxit fram också i Sverige, som ”Skolan som arena” och ”Skolan mitt i byn” (Lunneblad, 2019).

FSCS kännetecknas av att fungera som ett nav för hela området, vilket betyder att boende i grannskapet ska kunna ta del av det som i mer traditionella skolor endast är tillgängligt för eleverna (Dryfoos, 2002). Skolorna som implementerat denna typ av modell erbjuder olika aktiviteter och program förlagda under målgruppens fritid. Aktiviteterna kan vara i form av kvälls-, helgs- och lovförlagda aktiviteter som barn och vuxna kan delta i. Både med syfte att förbättra måluppfyllelsen, men också den fysiska och psykiska hälsan, genom att i första hand tillgängliggöra utvecklande fritidsaktiviteter (Dryfoos & Maguire, 2019). Vad programmen och aktiviteterna ska innehålla styrs vanligtvis utifrån de sociala problem som identifieras på lokal nivå (Baquedano-López, Alexander & Hernandez, 2013).

Förekomsten av att implementera ”Skolan mitt i byn” och ”Skolan som arena” i områden som av polismyndigheten kategoriseras som utsatta har ökat i Sverige under de senaste åren (Göteborgs Stad, 2020b; NOA, 2017). Genom att skapa en förståelse för forskningsfältet internationellt, kan denna litteraturöversikt bidra till det nationella forskningsfältet genom att dra paralleller mellan länder som implementerat denna typ av modeller. I synnerhet eftersom samverkansprojekt av detta slag är en förhållandevis ny företeelse i Sverige (Andersson, 2017). Genom att studera vad FSCS avses vara en lösning på, förväntas på samma gång den problemrepresentation som ligger till grund för modellen att bli synlig (Bacchi, 2016).

Syfte och frågeställningar

Det övergripande syftet med litteraturöversikten är att studera vilket problem den tidigare forskningen ser FSCS som en lösning på.

- Hur kan målsättningarna för FSCS förstås genom den tidigare forskningen?
- Hur kan arbetssätten för FSCS förstås genom den tidigare forskningen?

Bakgrund

I detta avsnitt kommer tidigare forskning presenteras utifrån ett nationellt perspektiv. Det finns skillnader mellan amerikanska och svenska förhållanden men eftersom modellens svenska motsvarigheter är likartade FSCS i sin utformning är det motiverat att fokusera på i första hand nationella förhållanden avseende boende- och skolegregationen.

Marknadsorienteringen

Den neo-liberalism som påverkat post-industriella samhällen sedan slutet av 1900-talet har bidragit till ett flertal systemförändringar inom välfärdssektorn (Schierup & Ålund, 2011). Genom en förändring av de institutioner som tidigare styrdes av välfärdsstaten har både skol- och bostadsmarknaden blivit föremål för just marknaden genom en ökad marknadsorientering (Sernhede, 2009). Systemförändringar som i sin tur har bidragit till en ökad segregation mellan fattiga och rika (Schierup & Ålund, 2011). I en svensk kontext kan modeller som ”Skolan mitt i byn” och ”Skolan som arena” ses som insatser riktade mot utsatta områden vad gäller boende- och skolegregation, men modellerna kan också ses som ett resultat av den marknadsorientering som vuxit fram i och med neo-liberalismens inverkan på utbildnings-systemet. Samarbeten mellan skolor och företag ses således som grundläggande för att modellerna med framgång ska kunna implementeras i utsatta områden (Sharpe m.fl., 2019). På samma gång bidrar detta till en ansvarsförskjutning av välfärdstjänster, där rätten till utbildning blir beroende av externa samarbeten (Gustafsson, 2010).

En liknande ansvarsförskjutning kan ses när det gäller barns och ungas fritid (Ekholm & Lindström Sol, 2019). Ur ett historiskt perspektiv har barns och ungas fritid framställts som en riskfaktor för utvecklandet av normbrytande beteenden (Rohlin, 2001). I synnerhet en rädsla för att varje ny generation ska hamna i beteendemönster av ”moraliskt förfall” har drivit både utvecklingen av arbetsstugor i slutet av 1800-talet och nutidens fritidshem (Holmberg, 2018). När arbetsstugan implementerades beskrevs behovet av dem som ett sätt att hantera hemmets och gatans brister avseende fostran av den unga generationen:

Alla dessa barn blifva därför under sina fritider från skolan mestadels öfverlemnade åt sig själfva. De finna ock snart kringströfvandet på gator, torg och hamnar med alla de förströelser, som utelivvet erbjuder, mera lockande för sitt unga oroliga sinne än att sitta ensamma och sysslolösa i de under vintern ofta mörka och kalla, om sommaren åter kvafva, osund och trånga hemmen (Hierta-Retzius, 1897, s. 1–2).

Ur ett liknande perspektiv kan samverkansprojekt som syftar till att organisera barns och ungas fritid förstås i en samtida kontext (Dahlstedt & Ekholm, 2018b). I stället för att styra fritiden in i en enbart institutionaliserad fritid, skapas hybrida former av styrning mellan olika intressenter. På detta och liknande sätt kan organisationer och företag sägas ha intagit en del av den roll som tidigare tillskrevs dåtidens arbetsstugor och nutidens fritidshem.

Boendesegregationen

Sedan 1990-talet har boendesegregationen i Sverige ökat (Wimark, 2018). En ökning som kan ses i ljuset av den stigmatisering boende i utsatta områden drabbas av (Sernhede, 2009). Ur ett internationellt perspektiv har Sverige varken en hög eller låg boendesegregation. Förhållandena för Sverige är snarlika de förhållanden som finns i övriga europeiska länder (Wimark, 2018). Den ökande boendesegregationen visar således på att Europa har applicerat likartade marginaliseringsprocesser, där individer i utsatta områden blir drabbade av en territoriell stigmatisering (Wacquant, 1999). Genom olika segregationsprocesser, exempelvis genom utförsäljningen av välfärdssamhället och omvandlingen av hyresrätter till bostadsrätter, hamnar familjer med liknande livssituationer i samma bostadsområden. Följaktligen finns det en rumslig uppdelning mellan både bostäder och boende, där individer genom både bostads- och boendesegregationen lever frångående varandra. Detta bidrar i sin tur till en polarisering mellan resursstarka och resurssvaga grupper (Hallin & Westerdahl, 2020).

En vanligt förekommande strategi för att bryta boendesegregationen är olika typer av områdesutvecklande insatser riktade mot utsatta områden (Roelofs & Salonen, 2019). Områdena har på ett liknande sätt blivit arenor för en symbolpolitik där segregationen för de resurssvaga områdena ska brytas (Gerell, Hallin, Nilvall & Westerdahl, 2020). I den offentliga debatten missriktas ofta problemet med denna polarisering som en fråga för de resurssvaga grupperna, trots att den mest segregerade gruppen i samhället är rika (Dahlstedt & Ekholm, 2018a). Genom att enbart rikta områdesutvecklande insatser mot utsatta områden blir områdena utpekade som ensamliggande orsak till problemet med segregationen (Roelofs & Salonen, 2019). På ett liknande sätt menar Bakkær Simonsen (2016) att policydokument som riktar insatser mot utsatta områden har en dubbel funktion, för genom att rikta insatser mot utsatta områden, skapas på samma gång en anti-identitet till övriga områden. Det går på detta sätt att förstå skapandet av utsatta områden som en funktion i produktionen av det önskvärda samhället. Det önskvärda samhället målas således upp genom det icke-önskvärda samhället (Seeman, 2020).

Skolsegregationen

I Sverige har skolsegregationen ökat sedan 1990-talet (Skolverket, 2012). Den boendesegregation som ökat i samhället har därmed reproducerats inom utbildningsväsendet (Dahlstedt & Ekholm, 2018a). Vårdnadshavares tillgångar blir till en fördel respektive nackdel först när skolsystemet ligger i linje med redan etablerade maktordningar (Bourdieu & Passeron, 2008). Att vårdnadshavares tillgångar bidrar till att generera ytterligare tillgångar inom skolsystemet betyder ur detta perspektiv att skolsystemet bidrar till att befästa redan etablerade ojämlikheter. Vad som är viktigt att poängtera är således att reproduceringen av maktordningar inom skolan inte är en naturlig förlängning av segregationsprocesser, utan att skolsystemet ligger i linje med segregationsprocesserna, och därför bidrar till att reproducera ojämlikheter. Följaktligen går det att förstå utbildningsväsendet som en institution som på olika sätt har en benägenhet till socioekonomisk reproduktion (Dovemark & Beach, 2016).

Konsekvenserna av detta kan exemplifieras genom skillnader mellan skolor i en av Sveriges mest segregerade städer, Göteborg (Andersson, Bråmås & Hogdal, 2009). Endast 26 procent av eleverna i ett resurssvagt område uppnår kunskapskraven i alla ämnen i nionde klass. Denna siffra kan jämföras med att 95 procent av eleverna i ett resursstarkt område uppnår kunskapskraven i alla ämnen i nionde klass. Det är alltså en skillnad på 69 procentenheter mellan skolorna (Göteborgs Stad, 2017). Genom dessa siffror blir det tydligt att både boendesegregationen och skolsegregationen bidrar till att (re)konstruera stigmat av boende i utsatta områden så till den grad att barns rätt till utbildning inte blir likvärdig (Dahlstedt & Ekholm, 2018a; Schierup, 2008).

Full Service Community Schools

Genom neo-liberalismen och skolans efterföljande marknadsorientering har samarbeten mellan skolor och företag ökat, vilket inom FSCS ses som en grundläggande förutsättning för att skapa en skola förankrad i närområdet (Gustafsson, 2010; Sernhede, 2009). Genom samverkansprojekt mellan skolan och offentliga, privata och idéburna organisationer ska hela närområdet gynnas av skolans samarbeten (Dryfoos, 2002). Detta bygger på en föreställning om att skolan ska kunna utformas olika beroende på var den är lokaliserad. Behoven som är framträdande i området ska vara ledande för vilka insatser som sätts in (Blank, Jacobson & Melaville, 2012). Utomstående aktörer kan på detta sätt sägas inneha en typ av särställning inom modellen (Lunneblad, 2019). FSCS kan följaktligen ses som en modell i linje med den allt mer marknadsorienterade skolan.

Forskningslitteraturen om FSCS tar ofta utgångspunkt i vad som ses som framgångsrika modeller, vilket gör att forskningsfältet har en tendens till att bortse från frågor av mer kritisk karaktär (Green, 2017). Mycket av forskningslitteraturen fokuserar på effektiviteten av modellen, och har en benägenhet till att komma med steg-för-steg-lösningar på ofta mycket komplexa problem (Goldring & Pasternack, 2006). I övrigt är forskningslitteraturen framför allt inriktad på att undersöka hur skolor som implementerat modellen applicerat den i verksamheten, exempelvis genom att synliggöra framgångsrika samarbeten mellan närområdet och skolan (Green, 2017). I en nationell kontext finns få studier kring modellens svenska motsvarigheter. Genom en etnografisk studie har Lunneblad (2019) studerat en skola som arbetar utifrån modellen ”Skolan mitt i byn”. Resultatet visade på att skolans samarbetspartners i första hand sålde olika typer av tjänster till skolan. På detta sätt kan organisationer och företag sägas ingå i samarbeten med skolor för egen vinnings skull.

Sernhede (2009) menar att strukturer av ojämlikhet i utbildningssystemet inte kan lösas av enbart pedagogiska modeller. I stället måste omfattande förändringar på en samhällelig nivå till för att reella förändringar ska kunna ske. Forskning kring hur FSCS eventuellt skulle kunna bidra till en sådan utveckling är svår att hitta, därav behövs mer forskning som inte gör anspråk på att i första hand komma med steg-för-steg-lösningar.

Metodologi

I det här avsnittet kommer metodologiska val beskrivas genom följande rubriker: *systematiska och narrativa litteraturöversikter, teori och metod, sökstrategier, inklusions- och exklusionskriterier, kvalitetsbedömning, etiska överväganden och litteraturöversiktens inkluderade studier.*

Systematiska och narrativa litteraturöversikter

Det finns inte någon entydig definition på vad en systematisk litteraturöversikt är. Till skillnad från en narrativ litteraturöversikt redovisas dock urvalsprocessen steg för steg (Eriksson Barajas, Forsberg & Wengström, 2013). Detta gör att den systematiska litteraturöversikten är öppen för granskning på ett annat sätt än vad den narrativa litteraturöversikten är, där både systematiken kring litteratursökningen och urvalet är tydligt redovisat. Att studien är replikerbar är med andra ord centralt för metoden (Bryman, 2018). För att öka den vetenskapliga tillförlitligheten bör den systematiska litteraturöversiktens urvalsmetodik följaktligen användas. Mängden publicerade artiklar inom det utbildningsvetenskapliga fältet gör det svårt för enskilda praktiker att ha koll på kunskapsläget, vilket av förespråkare för den systematiska litteraturöversikten ses som en anledning till att öka användandet av systematiska litteraturöversikter inom fältet (Eriksson Barajas m.fl., 2013). Metoden blir därav relevant för forskningsfältet eftersom den fokuserar på att skapa synteser av tidigare forskning, vilket kan göra forskningen mer lättillgänglig (Petticrew & Roberts, 2006).

Emellertid har det vuxit fram en kritik mot användandet av systematiska litteraturöversikter inom det utbildningsvetenskapliga fältet (Suri & Clarke, 2009). Mycket på grund av metodens koppling till meta-analysens syntetisering av den tidigare forskningen (Hammersley, 2001). Genom att endast skapa synteser av den tidigare forskningen finns det således en risk för att enbart redan framkomna resultat kommer (re)produceras. Mot bakgrund av detta kommer urvalet som ligger till grund för denna litteraturöversikt följa den systematiska litteraturöversiktens metodik. I övrigt tar den dock utgångspunkt i den narrativa litteraturöversiktens forskningstradition. Den narrativa litteraturöversiktens forskningstradition strävar inte efter att syntetisera materialet, i stället *tolkas* materialet med syfte att synliggöra det fält som studeras. För att uppnå detta synliggörande menar Hammersley (2001) att litteraturöversikten måste ses som en forskningsmetod viktig i och för sig själv. Genom positioneringen mot det narrativa hållet kan ny kunskap om forskningsfältet genereras genom den tolkande processen.

Förespråkare för den systematiska litteraturöversikten menar att den narrativa litteraturöversikten har ett lägre vetenskapligt värde eftersom den inte är systematisk, men att den inte skulle vara systematisk är i första hand en fråga om vetenskapsteoretisk positionering (Hammersley, 2001). Eftersom syftet inte är att syntetisera utan i stället analysera tidigare forskning, kan den narrativa positioneringen ses som självklar genom sin förankring i den mer kritiska forskningstraditionen, där tolkningen av materialet är centralt (Greenhalgh, Thorne & Malterud, 2018).

Teori och metod

Avsikten med denna litteraturöversikt är att undersöka vilka konstituerade problem FSCS ses som en lösning på. Med influenser från Bacchis (2016) analysmetod *What's the problem represented to be? (WPR)* analyseras den tidigare forskningen för att besvara vilka uppfattningar av problemet som den tidigare forskningen bygger på. WPR är från början en analysmetod utvecklad för policyanalyser. Det är även en passande analysmetod för en litteraturöversikt av det här slaget, eftersom de inkluderade artiklarna bidrar med praxisnära kunskap, exempelvis genom att komma med pedagogiska rekommendationer.

Analysmetoden WPR har sin utgångspunkt i ett poststrukturalistiskt perspektiv. Detta perspektiv bygger i första hand på Foucaults (1972) teorier. I analysen är Foucaults (2017) teorier om en ”disciplinering utan gräns” en grund för hur FSCS tolkas i den här litteraturöversikten. Teorin bygger delvis på analyser av en för den tiden ny typ av institution kallad Mettray Penal Colony, som implementerades i Frankrike under mitten av 1800-talet. En uppfostringsanstalt riktad mot pojkar med olika typer av normbrytande beteenden menad att stå utanför straffsystemet, men som Foucault i stället förstår som en anstalt som intar den yttersta formen av disciplinering. Det som kännetecknade denna nya form av disciplinering var syftet att få individen att själv göra vad som avsågs som eftersträvansvärt. En institution som på samma gång intog familjens, klostrets, fängelsets, skolans och reglementets utformning skapade en helhetlig form av styrning, med syfte att styra individen in i (själv)reglerande val (Foucault, 2017). FSCS kan i ljuset av denna teori ses som en liknande institution, men som genom sin utformning av ett ”nav” upplöser de institutionella ramarna. FSCS kan följaktligen förstås som ett *disciplinärt* nav, som innebär att inte bara elever och vårdnadshavare ska inneslutas i skolas tidsram, utan hela områden.

Kunskapen som synliggörs kring FSCS genom den tidigare forskningen blir relevant att analysera eftersom det är i studiens val av forskningsdesign som problemen på samma gång

kan sägas konstitueras. Det går därför att analysera den tidigare forskningen utifrån en tankegång liknande den Bacchi (2016) applicerar i policyanalyser:

In a WPR form of analysis, "problems" do not sit outside policy processes waiting to be solved. Instead, they are produced as problems of particular kinds *within* policies and policy proposals. That is, every policy proposal contains within it an implicit representation of what the problem is represented to be. [...] As a result, the focus for policy analysis shifts from problems as presumed problematic conceptions to problematization, how "problems" are *constituted* - given shape and meaning - within policies (Bacchi, 2016, s. 1-2).

Bacchi (2016) exemplifierar hur WPR kan användas för att synliggöra hur problemet konstitueras genom policydokumentet i sig. Texten ger sken av att problemet fixeras någon annanstans, när problemet i själva verket fixeras genom den kunskapsproduktion som ligger till grund för problemrepresentationen. I analysen av artiklarna har förgivettaganden om FSCS i huvudsak analyserats genom en analysstrategi där i första hand lösningarna har analyserats som om de besvarade problemet. Även om problemet aldrig uttrycks explicit går det på detta sätt att upptäcka vilket grundläggande problem FSCS ses som en lösning på.

Avsikten med litteraturöversikten är att skapa en analys som står i relation till litteraturöversiktens syfte och frågeställningar. Inledningsvis skapades därför en tabell för att systematisera artikelförfattarnas metodologiska val. Detta gjordes utifrån 1) frågeställning/hypotes, 2) teori, och 3) metod. Varje inkluderad artikel analyserades därefter utifrån litteraturöversiktens frågeställningar. Varje frågeställning ställdes till varje artikel, där det som utlästes som svar analyserades utifrån ett metodologiskt ramverk med utgångspunkt i Bacchi (2016) och Foucault (2017).

Till stöd för WPR har Bacchi (2016) utformat sex analysfrågor. Tre av dessa frågor har legat till grund för analysen i den här litteraturöversikten, vilka är 1) hur representeras problemet? 2) vilka antaganden stödjer representationen av problemet? och 3) vad är lämnat som oproblematiserat i representationen av problemet? Den sista analysfrågan har framför allt legat till grund för det sista avsnittet i resultatet, där målsättningar och arbetssätt slås ihop. På detta sätt har analysen byggts upp steg för steg, där det sista avsnittet i resultatet bygger på resultatet från litteraturöversiktens båda frågeställningar. Frågeställningarna är 1) hur kan målsättningarna för FSCS förstås genom den tidigare forskningen? och 2) hur kan arbetssätten för FSCS förstås genom den tidigare forskningen?

Metoderna som den tidigare forskningen bygger på är både kvalitativa och kvantitativa, vilket innebär att denna litteraturöversikt behöver förhålla sig till flermetodsforskning (Bryman, 2018). Den kvantitativa forskningen har därför inte analyserats utifrån resultatet, utan utifrån vad som ses som problemet genom artikelförfattarnas val av frågeställningar, vilka i förlängningen ligger till grund för resultatet. När citat som bygger på kvantitativa metoder redovisas i resultatdelen är det alltså inte resultatet i sig som redovisas som det intressanta för den här litteraturöversikten, utan valet att över huvud taget undersöka det. Genom studiers val av fokus går det således att analysera hur problem i forskningen representeras (Bacchi, 2016).

Sökstrategier

Litteratursökningen till den här litteraturöversikten gjordes till en början i fyra olika databaser; *Social Sciences*, *Education Research Complete*, *Education Collection* och *Educational Resources Information Center*. För att få tillgång till både pedagogisk och sociologisk litteratur valdes *Social Sciences* ut som ett komplement till övriga databaser, vilka har en mer pedagogisk inriktning (Göteborgs universitetsbibliotek, 2021). Databaserna som valdes ut baserades på rekommenderade databaser av Göteborgs universitetsbibliotek (2021). Den första sökningen gjordes i *Social Sciences* vilket genererade i 47 träffar, sökningarna i övriga databaser genererade inte i några nya träffar, vilket gjorde att endast *Social Sciences* inkluderades i slutsökningen. Nedan presenteras en lista över avgränsningar vid sökningen:

Tabell 1

Slutsökning

Datum	Databas	Sökning	Avgränsningar	Antal träffar
2021-02-26	Social Sciences	ab("full service community school*") AND ab(achievement OR performance OR success* OR outcome OR effectiveness OR goal OR social capital OR program OR attendance OR assessment)	- Peer reviewed - Scholarly Journals - 2010-2021	47

Genom att tillföra en asterisk på sökorden "school" och "success" genererades fler träffar, vilket gjorde att asterisken fick vara kvar i slutsökningen. Initialt användes asterisken som en ersättning till alla sökords ändelser, men eftersom detta inte genererade i fler träffar togs de

bort vid slutsökningen. I slutsökningen var det alltså bara två ord som följdes av en asterisk. Övriga avgränsningar som användes vid slutsökningen var att sökorden skulle finnas med i artikelns abstract (ab), att artikeln skulle vara vetenskapligt granskad av externa forskare (peer reviewed), att artikeln skulle vara en vetenskapligt publicerad artikel (Scholarly Journals) och att artikeln skulle vara publicerad mellan 2010 och 2021, dock genererades bara träffar mellan 2013 och 2019.

PICO-metoden är en metod som kan användas för att systematisera sökstrategier utifrån vald problemformulering. Eftersom PICO-metoden är utformad för sökstrategier inom det medicinska fältet är det dock inte säkert att det är den bästa metoden för att systematisera sökstrategier inom övriga fält (Eriksson Barajas m.fl., 2013). PICO-metoden är därför en alternativ sökstrategi för sökningar av mer samhällsvetenskaplig karaktär, där C:et (sammanhang) och O:et (resultat) sammanfogas till att endast innefatta sammanhanget (Co). PICO-metoden innefattar alltså P (vem/vad), I (intervention) och Co (sammanhang) (Pettersson, Kjellin & Palmqvist, 2020).

Vid en sökning på endast ”Full Service Community School*” med avgränsning ”abstract” och ”peer reviewed” genererades 79 träffar i Social Sciences, där majoriteten av träffarna hade en eller fler dubletter. Genom att applicera olika varianter av både PICO- och PICO-metoden på den sökningen genererades inga alternativt få träffar. Både PICO- och PICO-metoden har således delvis valts bort som sökstrategier i denna litteraturoversikt, framför allt med anledning av att fältet var för smalt för att generera träffar när alla sökblock inkluderades i sökningen. I relation till frågeställningarna som i huvudsak fokuserar på modellens målsättningar och arbetssätt formulerades i stället relevanta sökord med utgångspunkt i de båda metoderna. Sökorden kan ses i tabellen på föregående sida. Målgruppen för modellen hade kunnat inkluderas i sökningen, men eftersom målgruppen för modellen är bred och inte bidrog till en ökad systematisering av sökningen togs detta inte med. Genom att avgränsa sökningen till ”Full Service Community Schools” i stället för enbart ”Community Schools” som i princip är synonymer till samma modell har flera resultat fallit bort, men i denna litteraturoversikt undersöks modeller som enbart explicit använder sig av benämningen Full Service Community Schools.

Inklusions- och exklusionskriterier

Genom slutsökningen i Social Sciences genererades initialt 47 träffar, men efter en borttagning av dubletter i databasen återstod 20 träffar. Förutom att studierna skulle genereras som träffar i databasen skulle studierna också stämma överens med i förhand

formulerade inklusionskriterier för att inkluderas i litteraturöversikten. Detta för att inklusionskriterierna är utformade för att kunna besvara litteraturöversiktens syfte och frågeställningar. De återstående 20 träffarnas titel och abstract lästes i ett första urvalssteg i relation till litteraturöversiktens inklusions- och exklusionskriterier (Eriksson Barajas m.fl., 2013). Nedan presenteras en lista över inklusions- och exklusionskriterier vid slutsökningen:

Tabell 2

Inklusions- och exklusionskriterier

	Inklusionskriterier	Exklusionskriterier
Deltagare	<ul style="list-style-type: none"> - Elever - Vårdnadshavare - Boende i området - Personal inkluderas om det finns koppling till målgruppen 	<ul style="list-style-type: none"> - Personal exkluderas om det inte finns koppling till målgruppen
Modell	<ul style="list-style-type: none"> - FSCS 	<ul style="list-style-type: none"> - Modeller liknande FSCS - Modeller som inte explicit definieras som FSCS
Sammanhang	<ul style="list-style-type: none"> - Studier som fokuserar på målgrupp-modell 	<ul style="list-style-type: none"> - Studier som fokuserar på övriga relationer som personal-modell företag-modell område-modell
Metod	<ul style="list-style-type: none"> - Kvalitativ - Kvantitativ - Flermetodsforskning 	<ul style="list-style-type: none"> - Litteraturöversikt
Språk	<ul style="list-style-type: none"> - Engelska 	
Publiceringsår	<ul style="list-style-type: none"> - 2010 och framåt 	
Vetenskaplig granskning	<ul style="list-style-type: none"> - Peer reviewed artiklar 	<ul style="list-style-type: none"> - Inte peer reviewed artiklar
Övrigt	<ul style="list-style-type: none"> - Artikeln finns tillgänglig i fulltext i Göteborgs universitetsbiblioteks material 	<ul style="list-style-type: none"> - Artikeln finns inte tillgänglig i fulltext i Göteborgs universitetsbiblioteks material

I tabellen har exklusionskriterierna endast skrivits fram när studier valts bort mot bakgrund av exklusionskriterierna. ”Språk” och ”publiceringsår” har därav inga framskrivna exklusionskriterier eftersom ingen träff var skriven på något annat språk än engelska eller var publicerad innan 2010. I det första urvalssteg, där titel och abstract lästes i relation till inklusions- och exklusionskriterierna, valdes sex artiklar bort. Exempelvis har en studie som undersökt en modell som heter WeGo Togheter for Kids valts bort med anledning av exklusionskriterierna, även om modellen är snarlik FSCS i sin utformning.

Efter en första läsning av titel och abstract lästes återstående 14 artiklar i fulltext. Fokus i läsningen var fortfarande på inklusions- och exklusionskriterierna. I detta steg valdes en artikel bort, med anledning av att den inte fanns i Göteborgs universitetsbiblioteks material. Nedan presenteras en lista över första och andra steget i urvalsprocessen, där steg 1 innefattar läsningen av titel och abstract och steg 2 innefattar läsningen av fulltext:

Tabell 3

Urvalsprocessen

	Inklusionskriterier	Exklusionskriterier	Steg 1	Steg 2
Deltagare	<ul style="list-style-type: none"> - Elever - Vårdnadshavare - Boende i området - Personal inkluderas om det finns koppling till målgruppen 	<ul style="list-style-type: none"> - Personal exkluderas om det inte finns koppling till målgruppen 	<ul style="list-style-type: none"> - 1 artikel exkluderades eftersom fokus ligger på personal utan koppling till målgruppen 	
Modell	<ul style="list-style-type: none"> - FSCS 	<ul style="list-style-type: none"> - Modeller liknande FSCS - Modeller som inte explicit definieras som FSCS 	<ul style="list-style-type: none"> - 1 artikel exkluderades eftersom fokus ligger på WeGo Togheter for Kids 	
Sammanhang	<ul style="list-style-type: none"> - Studier som fokuserar på målgrupp-modell 	<ul style="list-style-type: none"> - Studier som fokuserar på övriga relationer som personal-modell företag-modell område-modell 	<ul style="list-style-type: none"> - 1 artikel exkluderades eftersom fokus ligger på relationen mellan område-modell 	
Metod	<ul style="list-style-type: none"> - Kvalitativ - Kvantitativ - Flermetods-forskning 	<ul style="list-style-type: none"> - Litteraturöversikt 	<ul style="list-style-type: none"> - 1 artikel exkluderades eftersom det är en litteraturöversikt 	
Språk	<ul style="list-style-type: none"> - Engelska 			
Publiceringsår	<ul style="list-style-type: none"> - 2010 och framåt 			
Vetenskaplig granskning	<ul style="list-style-type: none"> - Peer reviewed artiklar 	<ul style="list-style-type: none"> - Inte peer reviewed artiklar 	<ul style="list-style-type: none"> - 1 artikel exkluderades eftersom det är ett korrektions-papper - 1 artikel exkluderades eftersom det är ett kommentars-papper 	

	Inklusionskriterier	Exklusionskriterier	Steg 1	Steg 2
Övrigt	- Artikeln finns tillgänglig i fulltext i Göteborgs universitetsbiblioteks material	- Artikeln finns inte tillgänglig i fulltext i Göteborgs universitetsbiblioteks material		- 1 artikel exkluderas eftersom den inte finns tillgänglig i fulltext i Göteborgs universitetsbiblioteks material

Efter att alla artiklar hade relevansgranskats genom titel, abstract och fulltext återstod 13 inkluderade studier. Studier som blev exkluderade i litteraturoversikten på grund av att de inte stämde överens med valda inklusionskriterier var alltså sju stycken.

Kvalitetsbedömning

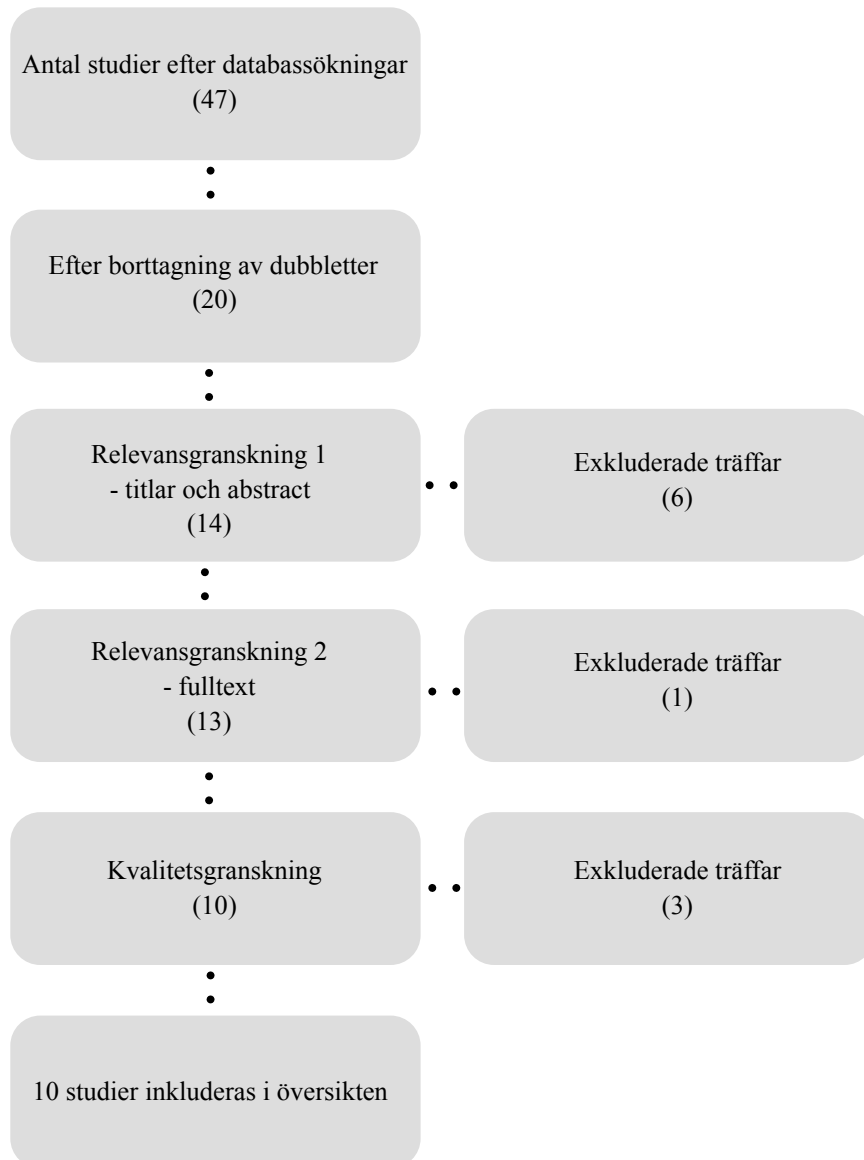
Med utgångspunkt i två granskningsmallar, en för kvalitativa- och en för kvantitativa studier, har alla inkluderade artiklar kvalitetsbedömts (Eriksson Barajas m.fl., 2013). I de fall artikelförfattarna använde sig av flermetodsforskning användes båda granskningsmallarna för kvalitetsbedömning. Artiklarna har emellertid kvalitetsbedömts med försiktighet eftersom kvalitetsmallarna bygger på förutbestämda kriterier där forskning av mer kvantitativ metod gynnas, även när forskningen är av kvalitativ metod och bedöms utifrån kvalitativa granskningsmallar (Hammersley, 2001). Att välja bort studier med hänvisning till kvalitetsmallarna leder således nödvändigtvis inte till ökad systematik. I detta steg valdes tre artiklar bort. Ingen artikel valdes bort på grund av bristfällig kvalitet. I stället valdes artiklarna bort för att studierna byggde på samma empiri, vilket förtydligas nedan.

Leadership, partnerships, and organizational development: exploring components of effectiveness in three full-service community schools är en studie av Sanders (2015) där hon genom intervjuer, observationer och granskningar av olika typer av dokument har undersökt hur effektiviteten på tre skolor som implementerat FSCS kan förstås utifrån ledarskap, samarbete och organisation. Sanders (2018) har sedan skrivit en artikel utifrån samma empiri men med ett annat fokus, *Crossing Boundaries: A Qualitative Exploration of Relational Leadership in Three Full-Service Community Schools*. Ytterligare två artiklar med olika medförfattare har skrivits på samma empiri som de två andra (Galindo, Sanders & Abel, 2017; Sanders, Galindo & DeTablan, 2019). Även om alla fyra artiklar delvis har olika fokus på olika delar av empirin har endast den första av studierna inkluderats i urvalet. Avvägningen är inte helt lätt att göra, men för att resultatet i denna litteraturoversikt inte ska bli missvisande är detta en avvägning som gjorts. Tre av fyra av Sanders artiklar har alltså valts bort med

hänvisning till att alla fyra studier i grunden bygger på samma empiri. Den som har inkluderats har valts ut mot bakgrund av att det är den första skrivna artikeln på empirin. I tabellen nedan förtydligas hela urvalsprocessen:

Tabell 4

Flödesschema

Etiska överväganden

Enligt Eriksson Barajas m.fl. (2013) ska endast artiklar som redovisar vilka etiska överväganden som gjorts under studiens gång inkluderas i urvalet. Campbell Collaboration (2021) som arbetar med utvecklingen av validitet och reliabilitet vad gäller systematiska

litteraturöversikter har däremot inte förtydligat något krav kring att artiklarna explicit bör redovisa etiska överväganden för att inkluderas. Oavsett olika förhållningssätt kring hur metoden ska förhålla sig till tidigare forskares etiska val, finns det krav på att all forskning oberoende av metod noga ska förhålla sig till etiska överväganden och riktlinjer (Vetenskapsrådet, 2017). Trots detta har ingen av de inkluderade artiklarna i denna litteraturöversikt tydligt uttalade strategier kring hur forskarna förhåller sig till forskningsetiska frågor. Om fältet hade varit bredare hade urvalet troligtvis sett annorlunda ut, där artiklar utan noggranna etiska överväganden antagligen hade valts bort.

Det denna litteraturöversikt kan bidra med ur ett forskningsetiskt perspektiv är att vara tydlig med att alla inkluderade artiklar inte har redogjort för etiska överväganden och riktlinjer, och att det i förlängningen är ett forskningsetiskt problem för denna litteraturöversikt.

Litteraturöversiktens inkluderade studier

Totalt har alltså tio studier inkluderats i denna litteraturöversikt. Avsnittet kommer inledas genom en kort introduktion av studierna. Studierna kommer sedan beskrivas utifrån kvalitativ-, kvantitativ-, eller flermetodsforskning, eftersom det är den uppdelning som användes vid kvalitetsgranskningen. En tabell över inkluderade artiklar och deras frågeställningar/hypoteser, teorier och metoder presenteras i slutet av denna underrubrik.

Skolorna som finns representerade i den tidigare forskningen innefattar allt från förskolor till gymnasium, där grundskolor är något överrepresenterade. Alla skolorna ligger i USA, där majoriteten av skolorna ligger i nordöstra USA. Områdena skildras ofta genom sin befolkningssammansättning, som beskrivs som ”invandrantäta” områden (Biag & Castrechini, 2016). I övrigt beskrivs områdena som områden präglade av i första hand brott, kriminalitet, fattigdom och segregation (Newton, Thompson, Oh & Ferullo, 2017). Arbetslösheten är hög och utbildningsnivån är låg (Chen, Anderson & Watkins, 2016). När det gäller innehavandet av socialt kapital är det något som skrivs fram ur ett bristperspektiv hos befolkningen i området, som FSCS ses som en lösning på (Anderson, Chen, Min & Watkins, 2019). Ett citat från Medina, Cosby och Grims (2019) artikel sammanfattar artiklarnas gemensamma framskrivning av områdena; ”improving performance in an environment often tested by intermingled social problems, including poverty, racial isolation, cultural clashes” (Medina m.fl., 2019, s. 272).

Anderson m.fl. (2019), McKinney de Royston och Madkins (2019), Medina m.fl. (2019) och Sanders (2015) artiklar bygger på studier av kvalitativ metod. Två av artiklarna (Medina m.fl.,

2019; Sanders, 2015) använder teorier kring skolutveckling, som Bryks modell för organisations- och skolutveckling och Richardsons modell HECS (Highly Effective Community Schools). De andra två artiklarna (Anderson m.fl., 2019; McKinney de Royston & Madkins, 2019) använder teorier med utgångspunkt i utvecklingspsykologiska perspektiv, som Bronfenbrenners ekologiska systemteori och McKinney de Roystons och Nasirs flerdimensionella ramverk för barns lärande och utveckling. Följaktligen fokuserar artiklarna som använder sig av kvalitativa metoder på barns och skolors utveckling.

Biag och Castrechini (2016), Caldas, Gómez och Ferrara (2019) och Chen m.fl.s (2016) artiklar bygger på studier av kvantitativ metod. Också här ligger fokus på barns och skolors utveckling. Dels genom Bronfenbrenners ekologiska systemteori som Caldas m.fl (2019) tar teoretisk utgångspunkt i och dels genom PTIQ (Parent - Teacher Involvement Questionnaire) som i Chen m.fl.s artikel (2016) i huvudsak används som metod för datainsamling.

Adams (2019), Durham, Shiller och Connolly (2019) och Newton m.fl. (2017) är studier som använder sig av flermetods forskning. I stället för Bryks modell för skolutveckling används Finks modell för skolutveckling, men modellerna är snarlika i sitt fokus avseende skoleffektivitet (Adams, 2019). Med utgångspunkt i Bronfenbrenner har Epstein utvecklat en teoretisk modell kring hur familj, skola och närsamhälle samverkar kring barns lärande, vilket är en teori som Durham m.fl. (2019) använder i sin studie. Newton m.fl. (2017) använder sig i stället av begreppet socialt kapital som ett teoretiskt verktyg för att analysera hur skolan kan bidra till ett ökat socialt kapital för eleven.

Alla artiklar besvarar inte alla tre frågeställningarna i litteraturöversikten, men alla artiklar som har inkluderats leder till besvarandet av minst en forskningsfråga. Alla artiklar har inte använts lika frekvent i analysen, beroende på att innehållet i artiklarna haft mer eller mindre relevans för den här litteraturöversikts syfte och frågeställningar.

I tabellen på nästkommande sida presenteras de inkluderade studierna och deras frågeställningar och/eller hypoteser. I de fall detta inte har uttrycks explicit, har beskrivningar som skulle kunna tolkats som frågeställningar och/eller hypoteser ändå utelämnats, för att undvika felaktiga beskrivningar av studierna. För att undvika ytterligare felaktigheter är tabellerna i detta avsnitt skrivna på artiklarnas originalspråk, engelska.

Tabell 5

Inkluderade studier

-
- 1) Adams, C. (2019). *Sustaining Full-Service Community Schools: Lessons from the Tulsa Area Community Schools Initiative*. "How has TACSI changed over the last 9 years? Have the six TACSI FSCSs maintained strong conditions for learning compared to non-TACSI schools? Have the six TACSI FSCSs maintained better achievement outcomes compared to non-TACSI schools?" (Adams, 2019, s. 295)
 - 2) Anderson, J., Chen, M., Min, M., Watkins, L. (2019). *Successes, Challenges, and Future Directions for an Urban Full Service Community Schools Initiative*. "How did key stakeholders perceive the successes of the PFSCS initiative? How did these stakeholders perceive the challenges of the PFSCS initiative? What implications can be drawn from stakeholders' perceptions about the successes and challenges for the 4-year project?" (Anderson m.fl., 2019, s. 899)
 - 3) Biag, M., Castrechini, S. (2016). *Coordinated Strategies to Help the Whole Child: Examining the Contributions of Full-Service Community Schools*. "We hypothesized that sustained engagement in a variety of coordinated programs, supports, and services, ranging from enrichment activities to social support services, will yield important benefits for students. Two questions guided our analysis: What proportion of community-school students take part in programs, supports, and services? How do the demographic characteristics of student participants compare with those of nonparticipants? To what extent is students' participation in community-school programming linked to their attendance and achievement in math and English language arts, as measured by the state's standardized exams?" (Biag & Castrechini, 2016, s. 158)
 - 4) Caldas, C., Gómez, D., Ferrara, J. (2019). *A Comparative Analysis of the Impact of a Full-Service Community School on Student Achievement*.
 - 5) Chen, M., Anderson, J., Watkins, L. (2016). *Parent Perceptions of Connectedness in a Full Service Community School Project*. "We hypothesized that parents' perceptions of their involvement with their children's school would improve as the initiative matured." (Chen m.fl., 2016, s. 2271)
 - 6) Durham, R., Shiller, J., Connolly, F. (2019). *Student Attendance: A Persistent Challenge and Leading Indicator for Baltimore's Community School Strategy*. "We hypothesize the FSCS strategy promotes student attendance by building meaningful partnerships between families and schools via personal relationships and systematic opportunities for school-based involvement." (Durham m.fl., 2019, s. 218)
 - 7) McKinney de Royston, M., Madkins, T. (2019). *A Question of Necessity or of Equity? Full-Service Community Schools and the (mis)Education of Black Youth*. "What are the structural, pedagogical, relational, and discursive characteristics of FSCSs that seek to support Black students' well-being and academic success? How do Black parents and students experience these FSCSs?" (McKinney de Royston & Madkins, 2019, s. 245)
 - 8) Medina, M., Cosby, G., Grim, J. (2019). *Community Engagement Through Partnerships: Lessons Learned from a Decade of Full-service Community School Implementation*.
 - 9) Newton, X., Thompson, S., Oh, B., Ferullo, L. (2017). *Improving Opportunities for Bridging Social Capital: The Story of a Full-Service Community School Initiative at an Alternative High School*. "To what extent has the FSCSI reached its intended target population, and what did participants say about the services they have received? In what ways has the FSCSI affected students? What are the challenges and opportunities for growing the FSCSI practices?" (Newton m.fl., 2017, s. 422)
 - 10) Sanders, M. (2015). *Leadership, partnerships, and organizational development: exploring components of effectiveness in three full-service community schools*.
-

I tabellen på nästkommande sida presenteras de teoretiska ramverk studierna övergripande utgår från. Artikel 3 och 5 har ingen uttalad teori och är därför inte inkluderade i tabellen.

Tabell 6*Teorier*

Framework on the lifespan of innovative schools (Fink, 2000); (HECS) Highly Effective Community Schools (Richardson, 2009); Model for organizing schools (Bryk et al., 2010).	Ecological systems theory (Bronfenbrenner, 1979); Overlapping spheres of influence (Epstein, 2011); Multilevel framework for children's learning and development (McKinney de Royston & Nasir, 2017).	Social Capital (Thompson, 2009; Stanton-Salazar, 2001; Conchas, 2006; Putnam, 2000).
1, 8, 10	2, 4, 6, 7	9

I tabellen nedan presenteras de metoder studierna övergripande tillämpat:

Tabell 7*Metoder*

Qualitative Interviews	Qualitative Interviews, document review and/or observations	Quantitative Longitudinal data or comparative analysis	Quantitative Questionnaire	Mixed methods Interviews, mixed linear modeling or comparative research	Mixed methods Document review, observations, interviews, surveys or longitudinal data
2, 7	8, 10	3, 4	5	6	1, 9

Resultat

Syftet med denna litteraturöversikt har varit att studera vilket problem den tidigare forskningen ser FSCS som en lösning på. Syfte och frågeställningar som varit vägledande i arbetet är följande:

Det övergripande syftet med litteraturöversikten är att studera vilket problem den tidigare forskningen ser FSCS som en lösning på.

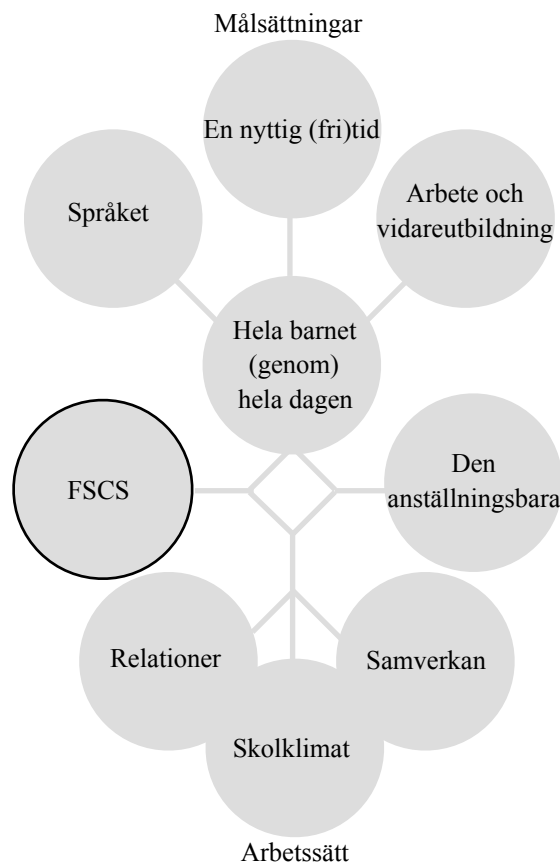
- Hur kan målsättningarna för FSCS förstås genom den tidigare forskningen?
- Hur kan arbetssätten för FSCS förstås genom den tidigare forskningen?

Resultatet av den litteratur som analyserats visar att den huvudsakliga målsättningen i arbetet med FSCS är att arbeta med hela barnet (genom) hela dagen. När det kommer till arbetssätt för modellen visar analysen av litteraturen på att ett relationellt arbetssätt är genomgående för FSCS. Det övergripande syftet med modellen är att forma en individ som är anställningsbar. Resultatet kommer presenteras genom följande rubriker: *målsättningar*, *arbetssätt* och *den anställningsbara*.

Figuren på nästkommande sida beskriver litteraturöversiktens övergripande resultat. *Hela barnet (genom) hela dagen* ses som den huvudsakliga målsättningen för modellen där *språket*, *en nyttig (fri)tid* och *arbete och vidareutbildning* ses som delar av målsättningen. *Relationer*, *skolklimat* och *samverkan* ses som arbetssätt med syfte att nå målsättningarna. Sammanfattningsvis förstås FSCS som en institution med syfte att producera anställningsbara individer.

Figur 1

FSCS

Målsättningar

Resultatet kommer presenteras genom följande rubriker: *hela barnet (genom) hela dagen*, *språket*, *en nyttig (fri)tid* och *arbete och vidareutbildning*. Rubrikerna går delvis in i varandra och ska inte läsas som separerade målsättningar, utan som målsättningar riktade mot ett och samma mål, att styra eleven och vårdnadshavaren in i en nyttigare livsstil. Som tidigare presenterats ses *hela barnet (genom) hela dagen* som den huvudsakliga målsättningen för FSCS där *språket*, *en nyttig (fri)tid* och *arbete och vidareutbildning* ses som delar av målsättningen.

Hela barnet (genom) hela dagen

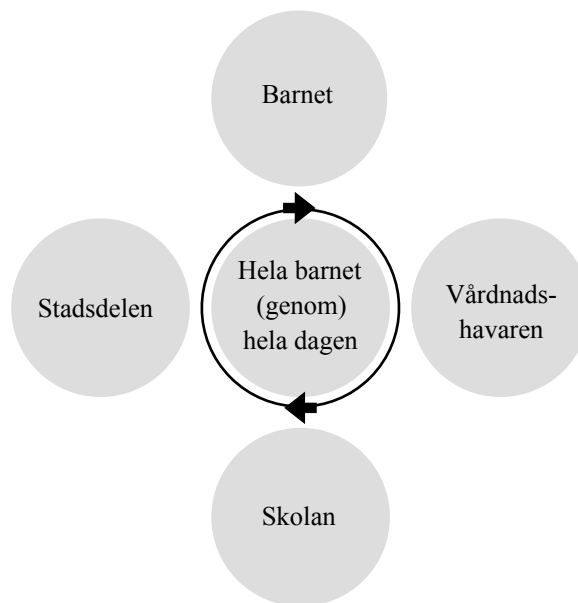
Artiklarna som litteraturöversikten baseras på visar att den övergripande målsättningen för FSCS är att inta ett helhetsperspektiv på barnet, där allt från skoltid till fritid inkluderas i modellens tidsram. Vårdnadshavaren, skolan och stadsdelen ses som viktiga för barnets utveckling och inkluderas således som målgrupp i det nav FSCS fungerar som. Genom

helhetliga insatser med syfte att innesluta barnet i skolans tidsram ses *hela barnet (genom) hela dagen* (HBHD) som en grundläggande målsättning för FSCS (Adams, 2019; Anderson m.fl., 2019; Biag & Castrechini, 2016; Caldas m.fl., 2019; Chen m.fl., 2016; Durham m.fl., 2019; McKinney de Royston & Madkins, 2019; Medina m.fl., 2019; Newton m.fl., 2017; Sanders, 2015).

Figuren nedan beskriver den flerdimensionella relation mellan barn, vårdnadshavare, skola och stadsdel som tillsammans skapar det helhetsperspektiv HBHD kan sägas bygga på.

Figur 2

Hela barnet (genom) hela dagen

Språket, en nyttig (fri)tid och arbete och vidareutbildning skapar tillsammans en helhetlig målsättning för eleven. I forskningen som inkluderats i litteraturöversikten är denna helhetliga form av målsättning återkommande för FSCS. Detta kan exemplifieras genom följande citat:

The inclusion of the enabling component encourages all members of the school, including community partners, to take an active role in addressing challenges to student success. The Whole Child Education philosophy is thus fundamental to the FSCS strategy (Caldas m.fl., 2019, s. 199).

”The Whole Child” används i citatet ovan som ett av flera motsvarigheter till begreppet HBHD, som är det begrepp som kommer användas i den här litteraturöversikten. Genom aktiviteter och program vid FSCS är syftet att eleven ska inneslutas i skolans verksamhet.

Detta är en central tanke för modellen och de teorier artikelförfattarna tar teoretisk utgångspunkt i, så som Bronfenbrenners ekologiska systemteori (Anderson m.fl., 2019; Caldas m.fl., 2019; Durham m.fl., 2019). Tanken om att hela barnet ska inneslutas i skolans tidsram innefattar alltså inte bara eleven utan också vårdnadshavaren, skolan och stadsdelen.

De artiklar som inkluderats i litteraturöversikten visar att många skolor som arbetar med modellen tar utgångspunkt i brister hos elever och vårdnadshavare, som modellen syftar till att åtgärda (Adams, 2019; Anderson m.fl., 2019; Biag & Castrechini, 2016; Caldas m.fl., 2019; Chen m.fl., 2016; Durham m.fl., 2019; McKinney de Royston & Madkins, 2019; Medina m.fl., 2019; Newton m.fl., 2017; Sanders, 2015). Utifrån detta perspektiv går det att problematisera arbetsmetoden av att innesluta hela barnet genom hela dagen som en i första hand styrningsmekanism för att styra eleven ur den konstituerade bristen (Foucault, 2017). FSCS kan genom denna representation av problemet inta skepnaden av ett skyddande nav:

FSCSs serve as the hub of their neighborhood to provide health, mental health, and social services, enrichment activities, and rigorous, responsive learning opportunities (Caldas m.fl., 2019, s. 199).

I citatet ovan beskriver artikelförfattarna hur skolan fungerar som ett nav för närområdet. I detta fall genom att erbjuda helhetliga lösningar på sociala problem i form av aktiviteter och program för hela grannskapet. På detta sätt kan FSCS sägas representeras som den produktiva goda kraften, som kommer med lösningar på elevers och vårdnadshavares problem (Bacchi, 2016). Genom att eleverna framställs mot bakgrund av stadsdelen konstitueras de ur ett bristperspektiv:

Students enrolled at the Advancement Academy have not found success in traditional academic settings; in addition, they have a history of behavioral issues and chronic absenteeism. The student population at the Advancement Academy during the 2015–2016 school year consisted primarily of ethnic minorities with low socioeconomic backgrounds. [...] The students' backgrounds mirror the surrounding community (Newton m.fl., 2017, s. 420).

Elevgruppen beskrivs som tidigare nämnts ur ett bristperspektiv, där i synnerhet olika typer av normbrytande beteenden lyfts fram som särskilt problematiska. Artikelförfattarna menar att detta är beteenden som återspeglas i problematiken för stadsdelen. Detta exemplifieras bland annat genom en hög koncentration av kriminalitet i området:

The occurrence of crime from 2011 through 2015 in this city (16,379 per 100,000 people) was 6% higher than the national average (15,471 per 100,000 people), and the city ranked safer than only 28% of cities in the entire country (Newton m.fl., 2017, s. 420).

Genom att artikelförfattarna speglar eleverna mot stadsdelen och den kriminalitet stadsdelen präglas av kan modellen tolkas som en typ av brottsförebyggande arbetsmodell byggd på helhetliga insatser (Foucault, 2017). Ytterligare ett exempel på hur elever och vårdnadshavare speglas mot stadsdelens bristperspektiv är det misstänkliggörande elever och vårdnadshavare möts av i verksamheten, exempelvis genom att behöva lämna fingeravtryck och genomgå en bakgrundskontroll för att kunna volontärarbeta vid skolan (Durham m.fl., 2019). Problemrepresentationen, som tar utgångspunkt i stadsdelens höga koncentration av kriminalitet, legitimerar en verksamhet som innesluter den potentiellt kriminella genom skolan som nav, i form av olika aktiviteter och program (Foucault, 2017). Detta kan sägas ske genom två övergripande och överlappande teman inom ramen för FSCS, hela barnet *genom* hela dagen.

Biag och Castrechini (2016) exemplifierar denna inneslutning i skolans tidsram genom att visa hur verksamheten erbjuder olika former av expanderade lärandesituationer. Dessa aktiviteter är nästan alltid förlagda till elevernas fritid:

Frequently, community schools offer students expanded learning opportunities that stretch before school, after school, on the weekends, and during the summer months. Programming may include performing arts classes, summer camps, technology workshops, sports, and other recreational activities (Biag & Castrechini, 2016, s. 158).

I exemplet blir det tydligt hur FSCS har som målsättning att täcka stora delar av barnens liv. Antagandet att individen befinner sig i ett slags holistiskt vakuum av brist legitimerar således en verksamhet som behöver stå i proportion till denna brist. Detta genom att utvidga hela barnets tidsram till den institutionerade tidsramen. Men också genom att utvidga hela barnets välbefinnande till att innefatta också familjens välbefinnande. Detta är något som uttrycks i följande exempel:

The goals of these schools are to improve graduation rates, academic achievement, performance on state and national assessments, attendance rates, the overall well-being of students and families [...] (Medina m.fl., 2019, s. 273).

I citatet går det att förstå FSCS som en modell som antas kompensera för en rad olika problem och svårigheter i elevernas liv. Fokus är inte bara på sådant som berör lärande och närvaro i skolan, utan också på elevernas välmående och familjer. Detta kan återigen tolkas som att problemrepresentationen tar utgångspunkt i ett holistiskt bristperspektiv, och den kompensatoriska målsättningen för modellen kommer därför att innefatta flera aspekter av barnens liv (Bacchi, 2016). Med utgångspunkt i att elevernas svårigheter berör flera dimensioner av deras liv behöver också skolans arbetssätt vara holistiskt, vilket exemplifieras i nedanstående citat:

It is important to note that definitions of student success not only focused on academic performance but also included physical and mental health, school attendance, classroom behavior, and attitudes toward learning (Anderson m.fl., 2019, s. 906).

I citatet ovan skrivs det helhetsperspektiv som ligger till grund för FSCS fram. HBHD, som förstås som FSCS huvudsakliga målsättning, kan följaktligen sägas grunda sig i att elever och vårdnadshavare ska uppfostras in i (själv)reglerade val. Bort från kriminalitet och arbetslöshet som kopplas samman med skolans grannskap och in i önskvärda beteenden vad gäller skolnärvaro, klassrumsbeteende och attityder kopplat till lärande (Bacchi, 2016; Foucault, 2017).

Språket

Analysen av de inkluderade artiklarna i denna litteraturöversikt visar att målsättningen HBHD tar utgångspunkt i vad som framställs som brister hos elever och vårdnadshavare. Utbildning som en åtgärd på kunskapsbrister kan i sig inte ses som unikt för FSCS eftersom det kan sägas vara en målsättning för nästan all typ av utbildning. Det som däremot blir typiskt för modellen är intentionen av att fylla denna kunskapsbrist hos elever och vårdnadshavare i utsatta områden. Detta genom utbildningsinsatser som berör elever och vårdnadshavare och som sträcker sig utöver den undervisning som vanligtvis är skolans ansvar (Adams, 2019; Anderson m.fl., 2019; Biag & Castrechini, 2016; Caldas m.fl., 2019; Chen m.fl., 2016; Durham m.fl., 2019; McKinney de Royston & Madkins, 2019; Medina m.fl., 2019; Newton m.fl., 2017; Sanders, 2015). I synnerhet det engelska språket skrivs i artiklarna fram som ett behov som elever och vårdnadshavare behöver stöd i:

The Advance Academy is also working closely with a local community church to create a community hub. Within this hub, an adult education group teaches free English for Speakers of Other Languages classes (ESOL) every Tuesday through

Thursday for Advancement Academy parents and community residents (Newton m.fl., 2017, s. 424).

I exemplet ska kyrkan genom samverkan med skolan fungera som ett nav för området och ge vårdnadshavare hjälp med det engelska språket. FSCS program är alltså inte endast förlagda till skolans lokaler utan det genomförs även aktiviteter i samverkan med andra organisationer i grannskapet kring skolorna. Att programmet är förlagt till just kyrkan kan på så sätt ses som ett resultat av målsättningen HBHD, som berör mycket mer än vad som är en del av skolans undervisningsuppdrag (Foucault, 2017). Ytterligare ett exempel på detta är hur insatser riktade mot språkutveckling i engelska organiserats på en annan skola. I detta fall är det spansktalande vårdnadshavare som genom ett samverkansprojekt med kyrkan och skolan får möjlighet till engelskundervisning:

IUPUI Adult Learning Centers, another active partner in the MBAES program, offers courses and workshops for parents and students in Martindale-Brightwood churches and community centers - drawing in over 95 students. Several Spanish-speaking parents have enrolled in English classes, enabling them to take on school leadership roles (Medina m.fl., 2019, s. 281).

I båda exemplen använder FSCS kyrkan som samarbetspartner för samverkan kring språkutveckling i engelska. Kyrkan verkar med andra ord ses som en önskvärd samarbetspartner för FSCS. En möjlig tolkning kan vara att kyrkan har en sådan roll i lokalsamhället att det är lättare och naturligare för vårdnadshavarna att närvara där än i skolan.

När det gäller kunskapsutvecklande insatser riktade mot vårdnadshavare så handlar det nästan uteslutande om program riktade mot det engelska språket. När det gäller elevernas kunskapsutveckling skrivs målsättningarna fram ur ett vidare perspektiv. I detta fall kan implementeringen av FSCS ses som ett försök till att kompensera för mer utbredda ojämlikheter i utbildningssystemet:

Decisions were made to implement FSCSs as part of the district's strategic plan to provide equitable learning opportunities for students from nondominant communities (McKinney de Royston & Madkins, 2019, s. 254)

Trots att ovanstående citat visar på FSCS syfte att kompensera för skolsystemets ojämlikheter som helhet finns det emellertid en tendens till att utvecklandet av det engelska språket är en målsättning som på olika sätt hamnar i förgrunden (Bacchi, 2016). Detta kan förstås mot

bakgrund av att det i skolan är det engelska språket som dominerar, vilket gör att det engelska språket ses som en förutsättning för att lära inom andra skolämnen. Flera studier i översikten visar hur FCFS i hög grad fokuserar på måluppfyllelse kopplat till det engelska språket (Adams, 2019; Anderson m.fl., 2019; Biag & Castrechini, 2016; Caldas m.fl., 2019; Medina m.fl., 2019; Newton m.fl., 2017; Sanders, 2015).

När eleverna skrivs fram ur ett bristperspektiv avseende det engelska språket skapas på samma gång en uppfattning av problemet som kan sägas ligga till grund för målsättningen (Bacchi, 2016). Denna typ av problemuppfattning kan exemplifieras genom följande citat:

Relative to noncommunity schools, Redwood City's community schools served a greater number of economically disadvantaged, ethnic minority students from less educated households [...] Most of these students identified as Latino (90%) and were classified as English learners (63%) (Biag & Castrechini, 2016, s. 163).

Här exemplifieras hur elevgruppen beskrivs ur ett bristperspektiv där det engelska språket fungerar som en markör för behovet av stöd, som i exemplet ovan där majoritet av eleverna klassificeras som "English learners". Problemet för eleverna representeras följaktligen i relation till det engelska språket (Bacchi, 2016). I förlängningen riktas därför studiens forskningsfokus mot utvecklandet av det engelska språket. Utifrån en sådan förståelse blir bristen på det engelska språket konstruerat som ett problem som FSCS är tänkt att lösa, vilket kan exemplifieras genom följande citat:

Although participation in extended learning programs was associated with higher scores, engagement with social support services was linked to lower achievement. Family engagement had no bearing on students' achievement in English language arts (Biag & Castrechini, 2016, s. 166-167).

Målsättningen riktas mot både elever och vårdnadshavare. När det gäller insatser från-kopplade skolans ordinarie uppdrag är målsättningen riktad mot vårdnadshavare. Detta betyder nödvändigtvis inte att vårdnadshavare är i större behov av engelskundervisning, utan att engelskundervisning för elever redan är förlagd till skoltid. Kopplat till HBHD går det att förstå framkomna resultat ur två perspektiv. För det första blir det tydligt att vårdnadshavare ses som en del av elevens lärande och utveckling. För det andra kan insatser riktade mot vårdnadshavarnas språkliga kompetenser i förlängningen ses som ett sätt att kompensera för elevernas möjligheter till en likvärdig skolgång (Bacchi, 2016; Foucault, 2017).

En nyttig (fri)tid

De artiklar som inkluderats i litteraturoversikten visar att en vanlig målsättning för modellen riktas mot elevens och vårdnadshavarens fritid (Adams, 2019; Anderson m.fl., 2019; Biag & Castrechini, 2016; Caldas m.fl., 2019; Durham m.fl., 2019; McKinney de Royston & Madkins, 2019; Medina m.fl., 2019; Newton m.fl., 2017; Sanders, 2015). Detta genom program som i den tidigare forskningen går under namnet ”afterschool programs”. Syftet med afterschool programs kan sägas vara att utvidga skolans tidsram genom program och aktiviteter förlagda utanför skoltid. På detta sätt kan fritiden sägas genomgå en slags förskjutning. Från en mer fri typ av tid in i en mer organiserad form av tid (Bacchi, 2016). I nedanstående citat exemplifieras sammankopplingen mellan den styrda tiden och den fria tiden som antas öka elevernas skolnärvaro:

At Jefferson High, student attendance increased from 88% in 2006 to 94% in 2009 [...] The director of the afterschool program stated that students’ desire to participate in the afterschool activities made available through the FSCS grant – called the Hub – also helped increase student attendance. The Hub provided an extended day with enrichment activities such as swimming and other athletics, recreation, college prep activities, and a hot meal every evening (Medina m.fl., 2019, s. 280).

Genom ett samverkansprojekt kallat ”the Hub” genomförs aktiviteter i grannskapet kring skolan. I exemplet går det att tolka programmen som en insats riktad mot ökad skolframgång. Detta kan tänkas bygga på en uppfattning om att den fria tiden, när den blir mer styrd, på samma gång ska styra individen in i andra (själv)reglerande val (Foucault, 2017). Dessa insatser är således tydligt sammankopplade med målsättningen HBHD genom intentionen av att få in hela barnet genom hela dagen i skolans eller skolans samarbetspartners tidsram.

Bortsett från målsättningen att styra elevernas fritid in i en mer villkorad form av fritid kan innehållet i programmen också ge en antydning om vad som ses som en önskvärd fritid inom ramen för FSCS. I citatet ovan handlar det framför allt om program kopplade till hälsofrämjande aktiviteter. I citatet nedan blir hälsoaspekten återigen synlig:

TACSI established cooperative partnerships with over 20 community based-organizations and 45 faith-based groups working in different ways to strengthen access to mental health and healthcare services, to make sure students had enriching after school experiences, to provide early learning and development

opportunities, and to re-connect schools with neighborhoods (Adams, 2019, s. 298).

I exemplet beskrivs hur skolan tillsammans med samarbetspartners har utökat tillgången till vårdtjänster. Emellertid blir också mer helhetliga målsättningar kring hälsa synliggjorda, som att tillhandahålla berikande fritidsaktiviteter. I en annan studie lyfts hälsoaspekten ur ett mer aktivitetsbaserat perspektiv:

The program provides a unique physical course that teaches students extreme conditioning through martial arts such as kung fu and tai chi, as well as healthy eating and recipe preparation (Newton m.fl., 2017, s. 425).

Programmet beskrivs som en unik möjlighet för eleverna som genom aktiviteter får tillgång till kunskaper som kan förbättra deras hälsa. Dels genom nyttiga träningsval och dels genom nyttiga matval. Analysen av artiklarna visar att det finns tendenser till att det är individens ansvar att ta hälsosamma val inom FSCS. I citatet nedan exemplifieras detta genom att det är den *personliga* hälsoutvecklingen som är i fokus:

IUPUI also has supported the schools by sending students and staff members from several departments across the campus to participate in education support services including tutoring, mentoring, afterschool activities, and management of the wellness center at the high school, which provides personal trainers and individual health assessments (Medina m.fl., 2019, s. 281).

Genom ett samverkansprojekt får alltså eleverna tillgång till ett flertal aktiviteter, vilket bland annat inkluderar tillgången till en personlig tränare och individuella hälsobedömningar. Det går här att urskilja en tendens till att ansvaret för den egna hälsan förr eller senare faller tillbaka på eleven, där insatserna riktas mot den *personliga* hälsoutvecklingen. Detta genom en kombination av tillgången till personliga tränare och individuella hälsobedömningar (Foucault, 2017).

Detta avsnitt har inledningsvis fokuserat på i huvudsak elevgruppen. Översikten av artiklarna visar emellertid på att också vårdnadshavare innefattas i målsättningen (Anderson m.fl., 2019; Biag & Castrechini, 2016; Durham m.fl., 2019; McKinney de Royston & Madkins, 2019; Medina m.fl., 2019; Newton m.fl., 2017; Sanders, 2015). Vårdnadshavares fritid kan sägas styras in i en mer villkorad form av fritid genom att styras in i skolans tidsram:

They're here and they want to support what we're doing, whether it's three lunch shifts, doing the fruit and vegetables [at the farmer's market], they're engaged with others, others' children and go through the [volunteer enrollment] process - the background check, fingerprinting. And at the same time, if it's not things they're comfortable with, they'll advocate on behalf of what they think needs to happen to change Last year, we [coordinator and parents] took a field trip to a school board meeting. I wanted them to see the process (Durham m.fl., 2019, s. 236).

I intervjuutdraget ovan exemplifieras hur vårdnadshavaren förväntas volontärarbeta vid skolan. Det blir således tydligt att målsättningen kring att den fria tiden ska styras mot skolans mer styrda tid är en målsättning inte bara för elevgruppen utan också för vårdnadshavare. Detta genom att vårdnadshavares tid styrs in i skolans tidsram genom aktiviteter, program och volontärarbete.

Sammanfattningsvis går det att urskilja en normativ uppfattning kring vad det är att vara hälsosam, där att äta och träna hälsosamt kan ses som ett ideal för modellen. Ett ideal som eleven och vårdnadshavaren till slut ska styra in sig själva i, med hjälp av personliga tränare och individuella hälsobedömningar. Utifrån HBHD går det att tolka den villkorade fritiden som en typ av tidsram för modellen som förväntas gynna individen, skolan och stadsdelen (Bacchi, 2016; Foucault, 2017).

Arbete och vidareutbildning

En slutsats som flera av artikelförfattarna kommer fram till är att goda förutsättningar för ett vidare student- eller arbetsliv för eleven är en viktig aspekt av FSCS (Adams, 2019; Caldas m.fl., 2019; Durham m.fl., 2019; McKinney de Royston & Madkins, 2019; Medina m.fl., 2019; Newton m.fl., 2017). Studier som undersöker förskolor alternativt lägre åldrar i grundskolan tar inte upp denna målsättning i lika hög grad. Detta ses endast som ett resultat av att eleverna är i början av sin skolgång, och inte som ett resultat av att målsättningen ses som mindre relevant för dessa studier. Målsättningen är nära förknippad med HBHD genom att skapa en helhetlig målsättning för eleven, som sträcker sig in i elevernas framtid. När det gäller eftergymnasiala studier har det blivit föremål för en kvantitativ undersökning i Caldas m.fl.s (2019) studie:

During their senior year in high school, students were asked by their guidance counselors to indicate where they would spend the forthcoming year after graduation. [...] Well over half (57.5%) of the Key Elementary FSCS sample

indicated that they intended to attend a four-year college or university, compared to only 43.5% of the President Magnet School sample (Caldas, 2019, s. 211).

Här ses valet av att undersöka relationen mellan FSCS och vidareutbildning som intressant, även om det kan ses som positivt att över hälften av eleverna vid skolan har som ambition att vidareutbilda sig. Ytterligare en studie lyfter denna aspekt genom att visa på att alla elever som gick ur gymnasiet blev antagna till eftergymnasial utbildning:

In 2009, 100% of the high school's graduates were accepted into post-secondary educational programs. The increase in high school graduation rates resulted in more students graduating from college, a community-wide goal (Medina, 2019, s. 281).

Båda studierna utgår från en underliggande idé om att modellen inte bara ska bidra till förbättrade livsvillkor för eleven under utbildningen, utan även efter utbildningen. I Medina m.fl.s (2019) studie lyfts denna aspekt som positiv både för eleven och området som helhet.

En annan målsättning som skrivs fram som central för FSCS i de inkluderade artiklarna är den som rör elevernas kommande arbetsliv (Adams, 2019; Caldas m.fl., 2019; Durham m.fl., 2019; McKinney de Royston & Madkins, 2019; Medina m.fl., 2019; Newton m.fl., 2017). Nedan beskriver Newton m.fl. (2017) både målsättningen kring att skapa goda förutsättningar för ett kommande arbetsliv, och på vilka insatser som riktas för att nå dit:

Moreover, the career center at the community college is helping to build career pathways for students by developing their job-hunting skills (i.e., creating a résumé, filling out a job application, and dressing for a successful job interview). The career center also placed some of the students into internships with local businesses (Newton m.fl., 2017, s. 424).

I samma studie skrivs också utvecklingen från student till arbetare fram som en målsättning:

The administrators realized through their work with the career center that they needed to develop the students into workers before placing them in jobs (Newton m.fl., 2017, s. 424).

I citatet ovan synliggörs att det krävs en personlig förändring mot anställningsbarhet för att kunna bli erbjuden arbete. Det går att argumentera för att alla presenterade målsättningar

förhåller sig till en underliggande idé om ett idealsubjekt, men det blir eventuellt extra tydligt i denna målsättning (Bacchi, 2016). I målsättningen kring arbete och vidareutbildning syftar modellen inte bara till att skapa goda förutsättningar för ett vidare student- och arbetsliv för eleven, det handlar dessutom om att skapa en utvecklande individ, genom att bli både vidareutbildningsbar och anställningsbar (Foucault, 2017).

Genom att fostra vidareutbildningsbara alternativt anställningsbara individer minskar riskerna för området som helhet. Utbildning ses därmed som lösningen på inte bara elevens livssituation utan också som ett sätt att bidra till områdesutveckling i stadsdelen:

It's about the relationships you build and there is a lot of relationship building here at Bay Prep happening, which is creating a positive environment for kids to have an opportunity to learn and ... gives 'em some real good life skills, so they can move on into college (McKinney de Royston & Madkins, 2019, s. 260).

I citatet ovan ses FSCS som en förutsättning för att skapa en lärandemiljö där elever tillägnar sig tillräckligt med skolframgångar för att kunna läsa vidare på eftergymnasial nivå. På detta sätt kan målsättningen kring arbete och vidareutbildning tolkas som insatser riktade mot att undvika brister längre fram i livet (Bacchi, 2016; Foucault, 2017).

Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan målsättningarna *språket, en nyttig (fri)tid och arbete och vidareutbildning* ses som delar av målsättningen *hela barnet (genom) hela dagen*. Analysen av de inkluderade studierna visar att målsättningen med att arbeta med hela barnet tar utgångspunkt i vad som framställs som brister hos elever och vårdnadshavare. Genom HBHD legitimeras således en verksamhet som behöver kompensera för bristerna genom att inta helhetliga målsättningar. Genom att FSCS fungerar som ett nav för hela området är åtgärderna förlagda till både skolan och skolans samarbetspartners (Bacchi, 2016; Foucault, 2017).

Arbetsätt

Resultatet kommer presenteras under följande rubriker: *relationer, skolklimat och samverkan*. Rubrikerna går delvis in i varandra och ska inte läsas som separerade arbetsätt, utan som arbetsätt riktade mot att öka skolnärvaron för eleverna och som ett sätt att stödja vårdnadshavarna.

Relationer

De artiklar som ingår i litteraturöversikten visar att det relationella arbetssättet är en vanlig arbetsmetod för FSCS (Adams, 2019; Anderson m.fl., 2019; Biag & Castrechini, 2016; Chen m.fl., 2016; Durham m.fl., 2019; McKinney de Royston & Madkins, 2019; Medina m.fl., 2019; Newton m.fl., 2017; Sanders, 2015). Att bygga relationer med både eleven och vårdnadshavaren är en åtgärd som syftar till att öka skolnärvaron, i synnerhet för eleven. Avsnittet kommer inledas med att presentera det relationsbygge mellan skolpersonal och vårdnadshavare som antas öka elevens skolnärvaro:

Implicit in these practices is an assumption that parents' positive perceptions of the school would translate into children having a strong connection to the FSCS, as well. Cultivating a sense of belonging meant that parents became part of the school community. In this way, coordinators' relationships with parents served as mechanisms to promote student attendance (Durham m.fl., 2019, s. 235).

Det relationella arbetet mellan koordinatören och vårdnadshavaren synliggörs här genom relationen i sig, vilken antas gynna vårdnadshavarens inställning till FSCS. I citatet ovan skrivs vårdnadshavarens (positiva) relation till skolan fram som viktig för att styra eleven in i ökad skolnärvaro. Utifrån en liknande tankegång undersöker Chen m.fl. (2016) olika typer av förtroenderelationer mellan i första hand lärare och vårdnadshavare. Vårdnadshavarens inställning till skolan förväntas på samma gång ha en inverkan på elevens inställning till skolan:

The Providence Full Service Community Schools (PFSCS) model, created to connect schools, families, and communities, provided comprehensive services, including family literacy, out-of-school time, wraparound case management, health outreach, and a focus on family engagement. [...] The Parent-Teacher Involvement Questionnaire was used to measure perceptions of the amount and type of contact that occur between parents and teachers; parent interest and comfort in talking with teachers; parent satisfaction with their children's school; and the extent of parental involvement in their child's education (Chen m.fl., 2016, s. 2268).

I exemplet ovan skrivs relationen mellan vårdnadshavaren och läraren fram som viktig. I detta fall undersöktes vårdnadshavarens inställning till läraren i syfte att skapa goda relationer mellan eleven, vårdnadshavaren, skolan och stadsdelen. I likhet med föregående författare har Adams (2019) studerat förtroenderelationer mellan 1) lärare och vårdnadshavare, 2) lärare och

elev, och 3) lärare och rektor. Goda relationer mellan alla parter skrivs fram som en förutsättning för ett vidare lärande:

Next, longitudinal evidence, situated within TACSI's evolution, describes how well TACSI FSCSs were able to sustain trusting relationships (as a measure of conditions for learning) and achievement outcomes compared to non-TACSI schools (Adams, 2019, s. 298).

I citatet lyfter författaren förtroenderelationer som viktiga för FSCS. I detta fall används förtroenderelationerna som ett arbetssätt för ett ökat lärande. Det finns emellertid dimensioner i relationerna mellan skolpersonalen och vårdnadshavaren som går bortom den dimension som skrivs fram som riktad mot elevens skolnärvaro (Bacchi, 2016). I intervjuer med ett flertal koordinatörer sägs förutsättningar för goda relationer skapas i det personliga mötet, även kring sådant som berör annat än undervisningen:

We know people, we talk to them, we do home visits, we know them from when they're here [at the school]. We have multicultural night, Black history showcase, we see parents on a regular basis, they volunteer... . When you know people, you're breaking down barriers. The comfort level is a lot higher when you know a person. For example, they might say, 'I'm struggling with my rent this month,' so I'm going to do what I can to help them. Maybe we can't do everything, but at least we have communication (Durham, 2019, s. 235).

I exemplet återberättas en situation där koordinatören försöker lösa ett problem som vanligtvis ligger utanför skolpersonalens ansvarsområde. Detta exemplifierar hur FSCS arbetar med elever och vårdnadshavare både i och utanför skolan. Intentionen av att skapa förtroenderelationer också utanför skolans ramar kan sägas vara tydligt integrerat i det relationella arbetssättet. Denna typ av helhetliga målsättning återkommer i intervjuer med andra koordinatörer:

If we see that they're in distress, beyond the attendance thing, we sit 'em down and let 'em know we're mothers, too. We talk from that perspective and play with who it is, the situation, let's see what works. It's not cookie-cutter. I may spend the whole day some days finding someone a place to stay (Durham, 2019, s. 235).

I citatet ovan blir det tydligt att inte bara hela barnet utan hela familjen, i detta fall vårdnadshavaren, inkluderas i skolans målsättning. Koordinatören belyser att personalen också

är mammor, som för att styrka den personliga dimensionen i relationerna. Trots att relationerna kan sägas ta sitt uttryck i den personliga relationen, är det viktigt att poängtera att det inte är en relation som i första hand är personlig, utan en relation med syfte att få in både elever och vårdnadshavare i skolans tidsram (Foucault, 2017).

I artiklarna skrivs relationsbygget mellan skolpersonal och vårdnadshavare fram som en insats nästan enbart riktad mot eleven. Genom den re-analys av artiklarna som ligger till grund för detta resultat kan relationsbygget i stället ses som en mekanism riktad mot familjen som helhet. På detta sätt styr relationerna inte bara elever, utan hela familjer (Bacchi, 2016; Foucault, 2017).

Skolklimat

Ett genomgående tema i de artiklar som inkluderats i litteraturöversikten är modellens intention av att skapa ett skolklimat där både elever och vårdnadshavare känner sig välkomnade (Adams, 2019; Anderson m.fl., 2019; Biag & Castrechini, 2016; Chen m.fl., 2016; Durham m.fl., 2019; McKinney de Royston & Madkins, 2019; Medina m.fl., 2019; Newton m.fl., 2017; Sanders, 2015). Forskningslitteraturen synliggör detta som en åtgärd riktad mot elevens skolnärvaro:

Each FCSC in Baltimore has a full-time coordinator, and while their responsibilities vary across schools, the coordinators reported that improving attendance was a core focus of their role [...] But in all cases, respondents prioritized connecting with students and families and fostering a welcoming environment so that services and programs could be targeted appropriately (Durham m.fl., 2019, s. 234-235).

Det relationella arbetet beskrivs genom den välkomnande miljön och atmosfären. Applicerandet av en välkomnande miljö och atmosfär skrivs här fram som en typ av mekanism för att styra elever och deras familjer mot lämpliga insatser (Foucault, 2017). Vikten av att implementera ett positivt skolklimat för resultatmässiga framgångar återkommer i ett flertal studier:

These standards include a strong focus on creating positive school climates and student well-being, both as mechanisms to facilitate academic learning and ways of “ensuring thriving students and healthy communities” (McKinney de Royston & Madkins, 2019, s. 255).

Skapandet av ett positivt skolklimat kan här ses som en mekanism för resultatmässiga framgångar, men också som en mekanism för skapandet av ”blomstrande” elever och stadsdelar. Här används det relationella arbetet för att skapa ett positivt skolklimat, vilket i sin tur antas skapa ett positivt klimat i hela stadsdelen. Det positiva skolklimatet kan följaktligen ses som en åtgärd riktad mot områdesutveckling i stadsdelen (Bacchi, 2016).

Ett återkommande tema för de inkluderade artiklarna i litteraturoversikten är att skapa förutsättningar för att gynnsamma relationer mellan i första hand skolpersonal och elever ska kunna uppstå. För att den typ av relation ska kunna etableras ses personalens engagemang för både eleven och skolan som särskilt viktiga:

Are you the kind of teacher who shuts their door or leaves at 3 o'clock? Then you probably shouldn't be here... . It's a very team-driven environment, lots of structures put into place, vertical and horizontal team alignment. If you're a new teacher, you're not overwhelmed because you're on a team with a veteran (Durham m.fl., 2019, s. 236).

I intervjuutdraget skrivs ansvaret för lärarens engagemang gentemot skolan fram som ett ansvar för både läraren och lärarkollegiet. Citatet går att tolka som att lärare vid FSCS bör gå längre i sin lärarroll än vad lärare vanligtvis gör, vilket exemplifieras genom att vara tillgänglig. Detta kan ses som en förlängning av det positiva skolklimat FSCS vill applicera, genom att lärare finns tillgängliga under en majoritet av dagen. Genom de relationer som på samma gång ges tid för att etableras kan elevers beteenden styras genom relationen som uppstår. Detta är något som diskuteras i följande intervjuutdrag:

When a student gets in trouble, it's a different type of conversation, it's not 'We're so disappointed, I hate that I have to suspend you but,' it's like, 'What are you thinking? This hurts me when I have to do this. It hurt me to see what you did'... and for them to hear someone say because that's kind of a positive-negative, 'I'm affected by what you did, even though it was negative.' ...It still screams, 'I believe in you.' It makes a difference (McKinney de Royston & Madkins, 2019, s. 264).

I citatet ovan ses hur läraren försöker påverka eleven genom i första hand positiva samtal. Relationen *i sig* kan här ses som ytterligare en dimension av den styrningsmekanism det relationella arbetssättet är, där den personliga relationen mellan lärare och elev kan sägas användas för att styra eleven ut ur ett negativt beteende. Lärarens känslor gentemot elevens

beteende används här som en mekanism för att styra eleven in i ett önskvärt beteende. En vårdnadshavare beskriver i nedanstående citat en liknande situation:

I feel like I'm family here. They care; they go over and beyond. I been called with things my daughter has done that was out of line, totally out of line, but it wasn't like, "Hey, your daughter is like this. And she's raised like this, and this is your fault." It was, "Hey, what can we do?" Yeah, it's a problem because she did it. But she's not the problem." When you can still have some compassion in your heart for the kid that's acting a fool, that shows you really care (McKinney de Royston & Madkins, 2019, s. 262).

I citatet lyfts känslan av att vara en familj som ett exempel på det relationella arbetssätt som är centralt för modellen, och som av vårdnadshavaren kopplas ihop med en personalgrupp som bryr sig utöver det vanliga. Genom konstituerandet av skolan som en välkomnande och familjär plats kan målgruppens fria tid riktas mot en mer styrd tid utan att ge avkall på känslan av frivillighet. Skapandet av en välkomnande och familjär skola kan därav förstås som ett arbetssätt för att styra målgruppen in i skolans tidsram (Foucault, 2017).

I artiklarna skrivs det relationella arbetssättet fram som riktat mot i första hand skolnärvaro. Arbetssättet ses genom en re-analys av artiklarna i denna litteraturöversikt i stället som en mekanism avsedd att styra målgruppen in i nyttiga beteenden och handlingar. En skolmiljö som är välkomnande och familjär har blivit synlig som en slags förlängning av det relationella arbetet (Bacchi, 2016; Foucault, 2017).

Samverkan

Översikten av artiklarna visar att ett grundläggande villkor för att modellen ska kunna implementeras med framgång är att skapa goda förutsättningar för samverkansprojekt (Anderson m.fl., 2019; Biag & Castrechini, 2016; Durham m.fl., 2019; McKinney de Royston & Madkins, 2019; Medina m.fl., 2019; Newton m.fl., 2017; Sanders, 2015). Därav blir ett av arbetssätten för FSCS att etablera goda *relationer* med olika organisationer och företag i närområdet. FSCS som institution har oftast ingen egen möjlighet att finansiera de aktiviteter och program som erbjuds till elever och vårdnadshavare. Möjligheten att bedriva en verksamhet för FSCS är därför många gånger helt beroende av att etablera relationer med andra organisationer och företag för att få både ekonomiskt stöd och stöd för att genomföra aktiviteter och program. Detta kan exemplifieras genom ett utdrag från Sanders (2015) artikel där arbetet mellan skolorna och skolornas samarbetspartners skrivs fram som grundläggande för att möta målgruppens behov:

School A had 23 reported partners; School B had 60 reported partners; and School C had 12 reported partners. These partnerships resulted in a variety of activities and services that addressed students' needs as well as the needs of their families and communities (Sanders, 2015, s. 166).

Genom ovanstående citat blir det tydligt att skolan är i behov av samarbetspartners. Detta för att kunna erbjuda olika typer av aktiviteter och program som syftar till att eleven, vårdnadshavaren och boende i stadsdelen ska få tillgång till fördelaktiga insatser. Ytterligare exempel på ett samverkansprojekt kan hittas i Medinas (2019) studie, där en rektor under en intervju belyser hur ett samverkansprojekt mellan en skola och ett företag går till:

We have Kroger's support with scholarships. Our kids in grades 1-8 are able to get \$500 scholarships each semester that they have good attendance and grades. That's called our Kroger Super Scholars. They also provide shoes and socks for all our kids around the holidays. They give us a big feast around Thanksgiving. And each classroom has a relationship with a specific store (Medina m.fl., 2019, s. 282).

I citatet blir det återigen tydligt att samverkansprojekt ses som viktigt för att skolan ska kunna nå sina målsättningar. Detta exemplifieras genom det arbete företaget gör genom att dela ut stipendier till skolans (framgångsrika) elever. Företaget kan här ses som en typ av välgörenhetsorganisation som erbjuder olika typer av nödvändigheter som skor och strumpor, men det går också att se det som en organisation som går längre i sitt engagemang än vad välgörenhetsorganisationer vanligtvis gör. Detta genom att arrangera en fest vid Thanksgiving (Bacchi, 2016).

I McKinney de Roystons (2019) artikel går det att urskilja en liknande inställning till externa samarbetsprojekt, där skolans samarbetspartner återigen kan sägas inta rollen som välgörenhetsorganisation:

Access to health were the biggest things [students needed] - and that encompasses *food*, clothing, and shelter. Cause I can't teach in a class where half the kids are hungry, so you need to deal with that. And thank goodness we have the Family Resource Center! (McKinney de Royston & Madkins, 2019, s. 259).

Genom detta intervjuutdrag exemplifieras hur ett samverkansprojekt hjälper till att bidra med mat till skolan. Företag och organisationer kompenserar därav inte bara för brister på

skolnivå, utan på samhällsnivå. Företagen i exemplen intar därför inte bara rollen som välgörenhetsorganisationer, utan som externa aktörer som bidrar med tjänster i form av välfärdstjänster. När välfärdstjänster blir tillgängliga genom andra intressen än välfärdstjänsterna i sig, kan välfärden och det som innefattas i den delvis ses som villkorad (Bacchi, 2016). För att kunna inleda samarbeten med externa aktörer skrivs den relationella dimensionen fram som väsentlig:

Development and maintenance of the schools' community partnerships largely depended on principals' capacity to identify and build relationships with external stakeholders. The principal at School A was particularly adept in this role. Charismatic and outgoing, he proactively built and nurtured relationships with colleagues, school and district officials, and community partners (Sanders, 2015, s. 168).

Samma rektor som i citatet beskrivs som karismatisk och utåtriktad beskriver hur etablerandet av personliga relationer med utomstående aktörer underlättar arbetet:

My job is simpler because of all the years I spent at the central office where I got to know people. When I pick up the phone I call Wendy, I am not calling HR [Human Resources Office]. I am calling Wendy. If I had come here and I am calling HR, now it's not personal. But when I call Wendy, and Wendy knows what we're trying to do here and everything that's happening then I believe that there is something to that.... Whereas if we didn't have that relationship with central office ..., then they could just send me that email saying "That cannot happen" (Sanders, 2015, s. 166).

Den personliga relationen mellan skolan och skolans samarbetspartners exemplifieras här genom att "Human Resources Office" personifieras som "Wendy". En förflyttning som rektorn tror resulterar i ett ökat engagemang från samarbetspartners. Förskjutningen av välfärdstjänster som villkorade tjänster kan ses också här, där välfärdstjänster blir beroende av relationer mellan skolan och olika företag och organisationer. Rektorers personliga egenskaper, så som att vara karismatiska och utåtriktade, antas påverka tillgången till välfärdstjänster för elever och vårdnadshavare (Foucault, 2017). Både ovanstående och föregående citat belyser den relationella dimension som ses som viktig för att etablera samverkansprojekt med utomstående aktörer, där den personliga dimensionen för rektorn och skolan resulterar i mer eller mindre gynnsamma samverkansprojekt.

I artiklarna skrivs samverkansprojekt med organisationer och företag fram som enbart positiva för att kunna möta målgruppens behov. Genom en re-analys av artiklarna ses i denna litteraturoversikt samverkansprojekten i stället som ett typ av problem, där en förskjutning av välfärdstjänster kan ses på ett flertal nivåer. Dels blir samverkansprojekten beroende av personliga relationer mellan skolan och organisationer och företag, dels blir samverkansprojekten beroende av intressenterna i sig. Oavsett hur samverkan som arbetssätt förstås, är det ett huvudsakligt arbetssätt för modellen (Bacchi, 2016; Foucault, 2017).

Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan *relationer*, *skolklimat* och *samverkan* ses som delar av ett arbetssätt riktat mot att få in elever och vårdnadshavare i skolans tidsram. Genom personliga relationer och en familjär stämning kan elevers och vårdnadshavares fritid styras in i en typ av frivillig tvångstid som sträcker sig innan, efter och under skoltid. Möjligheten att genomföra dessa aktiviteter och program är i sin tur beroende av goda *relationer* med olika organisationer och företag i närområdet (Bacchi, 2016; Foucault, 2017).

Den anställningsbara

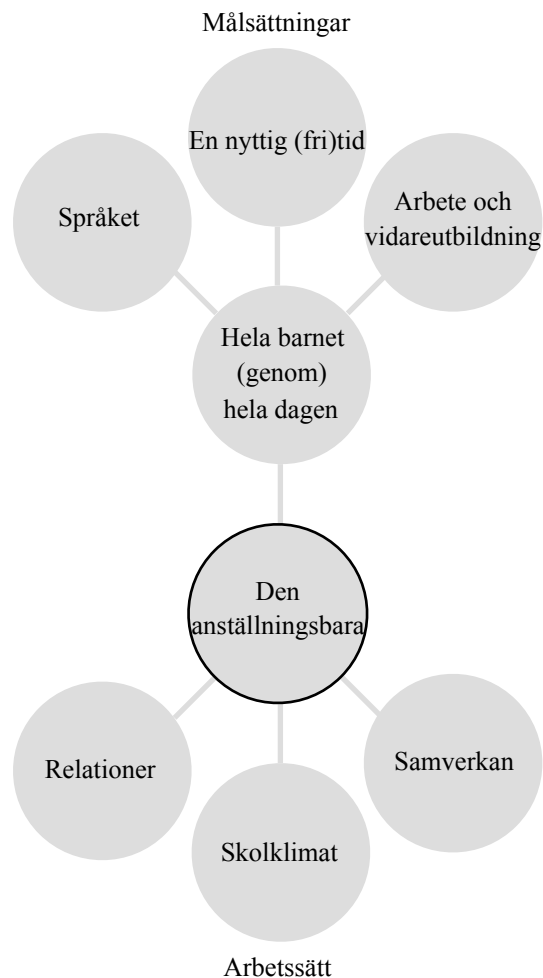
I detta avsnitt besvaras det övergripande syftet med litteraturoversikten, som är att studera vilket problem den tidigare forskningen ser FSCS som en lösning på. Genom en analys av målsättningarna och arbetssätten synliggörs de underliggande föreställningar om elever och vårdnadshavare som ligger till grund för implementeringen av FSCS. Detta avsnitt bygger på dessa föreställningar, och är ett resultat av tidigare framkomna resultat.

HBHD kan inom ramen för FSCS förstås som en styrningsmekanism för att styra eleven och vårdnadshavaren in i en nyttigare livsstil. En livsstil som genom en fördjupad analys av modellen kommer synliggöras genom att bli ”den anställningsbara”.

I figuren på nästkommande sida kopplas målsättningar och arbetssätt för FSCS ihop med ”den anställningsbara” individen.

Figur 3

Den anställningsbara

Som tidigare presenterats målas det engelska språket upp som en viktig kompetens för elever och vårdnadshavare. Målsättningen kring det engelska språket kan mot bakgrund av den inkluderade forskningslitteraturen tolkas som en grundläggande kunskap för att bli anställningsbar. Detta kan exemplifieras genom ett tidigare presenterat citat där Medina m.fl. (2019) redogör för en skolas anställningspolicy. Vid denna skola kan spansktalande vårdnadshavare anställas vid skolan genom att delta i engelskakurser, vilket i förlängningen kan sägas bygga på en idé om att det engelska språket ses som nödvändigt för att bli anställningsbar (Bacchi, 2016).

Både målsättningen kring utbildning (i egenskap av att senare bli anställningsbar) och målsättningen kring arbete kan sägas stå i en slags motsättning till stadsdelen som präglas av hög arbetslöshet. I ett intervjuutdrag synliggörs denna uppfattning genom att en dikotomi mellan å ena sidan utbildning och arbete och å andra sidan stadsdelen målas upp:

But I know for Black kids, growing up in Oakland, Black and Brown kids, education sometimes is a matter of life and death. You know, it's not anything that we have time to play with. You know we're losing too many of our kids, and you know, it should be preventable—at least. And this year I'm just sitting here thinking about a student who was buried last week. His mother buried his brother when he was 13 ... and I'll never forget how elated she was at his graduation because we had done it. You know we got that boy graduated and two years outside of graduation—he's dead. You know in front of his house. And it's like schools can't prevent that—but maybe if he was able to go away to college, and stay away he wouldn't have even been at home (McKinney de Royston & Madkins, 2019, s. 256).

I citatet ovan ses individens räddning i att bli vidareutbildningsbar. Att bli anställningsbar kan tolkas både som ett sätt att komma bort från stadsdelen och ett sätt att rädda stadsdelen, om eleven och vårdnadshavaren trots utbildning och arbete stannar kvar. FSCS syfte att producera anställningsbara individer kan följaktligen ses som en områdesutvecklande insats. Egenskapen av att vara anställningsbar målas således upp som en räddning både för individen och stadsdelen (Bacchi, 2016). Detta kan sägas bygga på en underliggande uppfattning om att den styrda tiden (i form av arbete och studier) leder människor bort från potentiellt farlig tid, förknippad med brott, kriminalitet och normbrytande beteenden (Foucault, 2017; Newton m.fl., 2017).

HBHD förstås i denna litteraturöversikt som styrningsmekanismer för att få in eleven och vårdnadshavaren i skolans tidsram. Detta genom personliga relationer och samtal och en välkomnande, familjär stämning. Det handlar således inte om att tvinga människor in i arbete, utan om att skapa en miljö där människor frivilligt får sig själva in i arbete. På detta sätt kan disciplineringen riktad mot att bli den anställningsbara individen sägas ta sitt uttryck i den frivilliga tiden, eller det frivilliga arbetet (Bacchi, 2016). För paradoxalt nog skapar FSCS en arbetskultur genom den frivillighetskultur den ger sken av att förespråka. Genom insatser i form av aktiviteter och program skapas en arbetskultur där allt från kvälls-, helgs- och lovförlagda aktiviteter till volontärarbete vid skolan kan sägas fostra elever och vårdnadshavare in i en arbetskultur. På samma gång utvecklas egenskaper nödvändiga för att bli anställningsbar genom program i form av arbetsträning, språkutveckling och andra (person)-utvecklande program (Foucault, 2017).

Genom fritiden fostras elever och vårdnadshavare in i en arbetskultur med syfte att producera anställningsbara, i förlängningen vinstgivande, individer. På detta sätt blir lösningen för FSCS

att få människor i arbete, en lösning som tar utgångspunkt i bilden av stadsdelarna som områden präglade av brott, kriminalitet och hög arbetslöshet. (Fri)tiden fungerar inom FSCS följaktligen som en styrningsmekanism för att få elever och vårdnadshavare in i en mindre fri tid, styrd av arbete eller studier (Bacchi, 2016; Foucault, 2017).

Diskussion

Inledningsvis kommer litteraturöversiktens övergripande resultat presenteras. Därefter kommer resultaten att diskuteras utifrån ett nationellt perspektiv, framför allt med fokus på modellens svenska motsvarighet ”Skolan som arena”.

Det övergripande syftet med litteraturöversikten har varit att studera vilket problem den tidigare forskningen ser FSCS som en lösning på. Resultatet har stegvis byggts upp genom en analys av målsättningar och arbetssätt för modellen. Vägledande frågeställningar i litteraturöversikten har varit följande:

- Hur kan målsättningarna för FSCS förstås genom den tidigare forskningen?
- Hur kan arbetssätten för FSCS förstås genom den tidigare forskningen?

Målsättningar för FSCS som blivit synliga genom en WPR-analys av den tidigare forskningen är *hela barnet (genom) hela dagen*, utifrån kategorierna: *språket, en nyttig (fri)tid* och *arbete och vidareutbildning*. HBHD har i denna litteraturöversikt tolkats som den övergripande målsättningen för FSCS. Vidare visar resultatet att det arbetssätt som används inom FSCS är att arbeta med och genom relationer till elever, vårdnadshavare och samarbetspartners, vilket är något som synliggjorts i kategorierna *relationer, skolklimat* och *samverkan*.

Som svar på det övergripande syftet med litteraturöversikten, som är att studera vilket problem den tidigare forskningen ser FSCS som en lösning på, går det att förstå det huvudsakliga syftet med FSCS som en modell riktad mot att producera anställningsbara individer. Genom att rikta elevers och vårdnadshavares fritid in i skolans tidsram används fritiden som en tid för utveckling av kompetenser riktade mot att bli anställningsbar. I skenet av frivillighet och frihetlighet fostras elever och vårdnadshavare in i en arbetskultur genom aktiviteter, program och volontärarbete vid skolan. Med syfte att forma anställningsbara individer intas ett helhetsperspektiv på elever och vårdnadshavare som kan sägas legitimeras genom den problemrepresentation områdena konstitueras ur. Genom att områdena framställs som områden präglade av brott, kriminalitet och hög arbetslöshet blir lösningen på problemet som FSCS syftar till att åtgärda att få både elever och vårdnadshavare i arbete.

En förskjutning i förståelsen av problemet

Det är svårt att skriva om utsatta områden utan att på samma gång (re)producera det stigma områdena redan är drabbade av. Nästan all textproduktion om utsatta områden bidrar på ett

eller annat sätt till att reproducera tanken om vad som är annorlunda i jämförelse med andra områden (Gerell m.fl., 2020). Utsatta områden ses i denna litteraturöversikt som områden där många barn lever under fattigdomsgränsen, där skolan tillsammans med andra välfärdsinstitutioner misslyckats med sina uppdrag (Göteborgs Stad, 2017; Rädda Barnen, 2018). Polismyndighetens definition av utsatta områden skiljer sig emellertid från den definitionen, där definitionen i första hand bidrar till en kriminalisering av områdena (Hallin & Westerdahl, 2020). Exempelvis genom att kategorisera områdena som områden byggda på parallella samhällsstrukturer (NOA, 2017). Genom att problemrepresentationen av utsatta områden kan sägas ha intagit en ny skepnad, från områden präglade av fattigdom till områden präglade av kriminalitet, verkar rädslan för den unga generationens risk för normbrytande beteenden ha (åter)aktualiserats genom att riktas mot barn och unga i dessa områden. Oavsett problemrepresentation konstitueras en plats som på olika sätt tvingas förhålla sig till bilden av annorlundaheten av dem:

De socialdemokratiska välfärdsstaterna i Skandinavien var länge förskonade från den europeiska utveckling som sedan flera decennier delat upp stadsrummet i de stora städerna. Men vi kan till Clichy-sous-Bois i Paris och andra getto-liknande förorter runt om i Europa, i dag foga flera områden runt Stockholm, delar av Angered i Göteborg såväl som Rosengård i Malmö [...]. Wacquant menar att dessa stämpade områden är inbegripna i samhälleliga och mediala diskurser som demoniserar livsvillkoren på ett sätt som skapar rädsla och osäkerhet, såväl inne i som utanför dessa områden. Den territoriella stigmatiseringen tränger likt stridsgas in och förgiftar varje vrå av förortslivet – skolan, socialkontoret, föreningslivet, relationen mellan människor såväl som individernas inre självbilder. Ingen kommer undan (Sernhede, 2009, s. 10-11).

Denna tanke är något att ta fasta på också när det gäller förståelsen av hur barns och ungas tid organiseras i utsatta områden. Den territoriella stigmatiseringen påverkar platsen så till den grad att implementeringen av insatser riktade mot exempelvis en ”meningsfull fritid” för barn och unga i utsatta områden inte kan förstås som en neutral insats. I stället behöver insatserna förstås utifrån tanken om att varje del av stadsdelen, inklusive barns och ungas tid, inte kan särskiljas från den plats som insatserna riktas mot (Wacquant, 1999).

FSCS kan ur detta perspektiv ses som en styrningsmekanism riktad mot att organisera den oorganiserade platsen, där skolan genom att fungera som ett nav för området innesluter elever och vårdnadshavare i skolans tidsram. Modellen kan sägas legitimeras genom en problemrepresentation där eleven och vårdnadshavaren ses som en förlängning av stadsdelen. Detta

kan återigen exemplifieras genom att stadsdelen målas upp som ett område präglad av brott, kriminalitet och parallella samhällsstrukturer (NOA, 2017). För att minimera risken för att barn och unga utvecklar olika typer av normbrytande beteenden i dessa områden har FSCS implementerats som en styrningsform riktad mot barns och ungas fritid (Holmberg, 2018; Sharpe m.fl., 2019). Möjligheten för ungas potentiellt riskfyllda beteenden och handlingar kan sägas reduceras genom att deras fria tid införlivas i den institutionaliserade tidsramen.

En villkorad fritid

Att organisera barns och ungas fritid är en vanlig åtgärd riktad mot utsatta områden (Seeman, 2020). Som tidigare presenterats har en storstadskommun tagit fram en plan för att öka barns och ungas meningsfulla fritid i dessa områden. Genom ”Skolan som arena”, utökade timplaner, utökade inskrivningar i fritidshem och samverkan mellan idéburna, offentliga och privata aktörer antas den meningsfulla fritiden öka (Göteborgs Stad, 2020a). Något som i denna litteraturöversikt inte ses som insatser riktade mot en meningsfull fritid, utan en *förflyttad* fritid. Bort från gatorna och hemmen och in i den organiserade fritiden. Antingen via institutioner eller via institutionernas samarbetspartners (Holmberg, 2018; Sharpe m.fl., 2019). Insatserna har emellertid en mer eller mindre grad av frivillighet. Åtgärden att utöka timplanen i utsatta områden syftar till den obligatoriska undervisningstiden. Den obligatoriska undervisningstiden för barn i mellanstadieålder ska utökas till åtta timmar om dagen, fem dagar i veckan, för att fånga upp de elever som vanligtvis skriver ut sig från fritidshemmets verksamhet efter årskurs tre (Göteborgs Stad, 2020a). Denna typ av insats kan på samma gång avslöja den frivillighet åtgärderna ger sken av att förespråka. När frivilligheten inte längre är tillräcklig för att fånga upp eleverna i skolans tidsram, utökas i stället den obligatoriska undervisningen. Huruvida någon av insatserna i förlängningen kan ses som frivilliga kan ur detta perspektiv diskuteras.

FSCS började implementeras i Göteborg under 2019 och 2020 och har kommit att kallas för ”Skolan som arena”. Under samma år utformades den politiska målsättningen att stadens ”särskilt utsatta områden” ska vara avförda från polismyndighetens lista innan 2025 (Göteborg Stad, 2020b). ”Skolan som arena” kan ur detta perspektiv ses som en insats riktad mot ambitionen att avföra stadens särskilt utsatta områden från polismyndighetens lista. Genom problemrepresentationen av områdena som en plats för brott och kriminalitet går det att förstå arbetet med ”Skolan som arena” tillsammans med övriga insatser riktade mot barns och ungas fritid som en brottsförebyggande åtgärd i utsatta områden (Göteborg Stad, 2020a; Göteborgs Stad 2020b). Åtgärderna kan följaktligen inte förstås som separerade övriga insatser riktade mot dessa områden. 34-punktsprogrammet är ett program framtaget av

regeringen med syfte att minska gängkriminaliteten. Exempelvis ska socialtjänst, skola och polis samverka för att ”hjälpa unga att sluta begå brott” (Justitiedepartementet, 2020). Planen för en meningsfull fritid för barn och unga i utsatta områden ses i denna litteraturöversikt som likartade de insatser polisen och socialtjänsten utifrån 34-punktsprogrammet har i uppdrag att arbeta utifrån i dessa områden. Återigen går det inte att förstå dessa insatser som neutrala åtgärder, utan som insatser implementerade till följd av hur vissa platser stigmatiseras (Sernhede, 2009; Wacquant, 1999).

Av boende i utsatta områden mellan 20 - 25 år är 35 - 40 procent varken i arbete eller i studier (Göteborgs Stad, 2017). Utifrån det resultat som presenterats i litteraturöversikten kan ”Skolan som arena” följaktligen även tolkas som en modell med syfte att minska arbetslösheten i dessa områden. Anställningsbarhet skrivs i den tidigare forskningen om FSCS fram som ett sätt att genom aktiviteter och program utveckla kompetenser riktade mot att bli anställningsbar.

Metoddiskussion

Att sökordet för denna litteraturöversikt inledningsvis valdes ut till Full Service Community School i stället för enbart Community School var en avvägning som gjordes tidigt i processen. Valet kan dock ha resulterat i ett metodbias, eftersom tillägget av ”Full Service” verkar vara en benämning som framför allt används i en amerikansk kontext. Detta kan förklara varför artiklar i en europeisk kontext inte fångats upp i sökningen även om det är en vanlig modell i Europa. Att det valet begränsade urvalet till en endast amerikansk kontext var alltså inget som var planerat. Det systematiska inslaget i litteraturöversikten kan således ha lett till det minst systematiska resultatet.

Målsättningarna och arbetssätten för FSCS har analyserats utifrån Bacchis (2016) metoder och Foucaults (2017) teorier, detta utifrån ett poststrukturalistiskt perspektiv. Om målsättningarna och arbetssätten i stället hade analyserats utifrån ett meta-analytiskt perspektiv hade resultaten med största sannolikhet sett mycket annorlunda ut. Att identifiera ofta förgivettagna representationer av ett konstituerat problem är en tolkande handling som hade kunnat tolkats annorlunda. Det som skrivits fram som sant i denna litteraturöversikt är en av många möjliga sanningar.

Att artiklarna inte har använts lika frekvent ur en kvantitativ aspekt kan ses som ett problem. Emellertid har alla inkluderade artiklar inte haft samma relevans för besvarandet av frågeställningarna, vilket har motiverat att några av artiklarna använts mer än andra och vice versa.

Konklusioner

FSCS tar ett helhetsperspektiv på eleven, där hela barnet ska fångas upp i skolans utvidgade verksamhet, exempelvis genom fritidsaktiviteter förlagda utanför skolans ordinarie tidsram. Ur detta perspektiv kan modellen ses som förenlig med Foucaults (2017) tankegångar om en ”disciplinering utan gräns”. Både för den enskilda individen, men också för området som helhet. Genom att skolan fungerar som ett nav för området ska hela grannskapet kunna ta del av det som i vanliga fall endast är tillgängligt för eleverna. På detta sätt förskjuts disciplineringen, men också vad som avses disciplineras. Genom att implementera modeller där gränser mellan vad som är kontrollerat och inte kontrollerat förskjuts, kan modellen tolkas som ett av flera verktyg för att kontrollera områden som bedöms som utsatta. Detta för att inte reproducera icke-önskvärda beteenden och handlingar som områdena förknippas med. Lösningen på problemet blir följaktligen att bli anställningsbar.

Övergripande behövs mer forskning om modeller liknande FSCS i en nationell kontext. Framför allt med syfte att undersöka vad som egentligen avses läras ut genom modellen. Forskning om hur fritiden används som en typ av styrningsmekanism för *vissa* barn och unga i *vissa* områden behöver likaså vidareutvecklas. Ytterligare ett förslag på vidare forskning är hur samverkansprojekt i utsatta områden eventuellt bidrar till ännu en förskjutning av välfärdstjänster för barn och unga i dessa områden. Denna litteraturöversikt gör i första hand inte anspråk på att komma med pedagogiska rekommendationer. För att modellen inte ska riskera att understödja det stigma platsen redan är associerad med är det dock viktigt att kunskapen om den ”territoriella stigmatiseringen” platserna är drabbade av blir en kunskap införlivad i det pedagogiska arbetet för modellen. Detta för att reella skillnader för barn och unga i utsatta områden ska kunna ske.

Referenslista

Referenser som är markerade med asterisk är inkluderade i litteraturoversikten.

* Adams, C. (2019). Sustaining Full-Service Community Schools: Lessons from the Tulsa Area Community Schools Initiative. *Journal of Education for Students Placed at Risk*, 24(3), 288-313.

Almqvist, A. (2016). *Den ekonomiska ojämlikheten i Sverige* (Ekonomisk politik, 2016). Enheten för ekonomisk politik och arbetsmarknad, LO.

* Anderson, J., Chen, M., Min, M., & Watkins, L. (2019). Successes, Challenges, and Future Directions for an Urban Full Service Community Schools Initiative. *Education and Urban Society*, 51(7), 894-921.

Andersson, R. (2017). *Samverkan i demokratins försvar. En studie om den offentliga sektorn, civilsamhället och arbetet mot våldsbejakande extremism* (Förvaltningshögskolans rapporter, 142). Förvaltningshögskolan, Göteborgs universitet.

Andersson, R., Bråmås, Å., & Hogdal, J. (2009). *Fattiga och rika - segregerad stad. Flyttningar och segregationens dynamik i Göteborg 1990-2006*. Institutet för bostads- och urbanforskning, Uppsala universitet.

Bacchi, C. (2016). Problematizations in Health Policy: Questioning How "Problems" Are Constituted in Policies. *SAGE Open*, 6(2), 1-16.

Bakkær Simonsen, K. (2016). Ghetto-Society-Problem: A Discourse Analysis of Nationalist Othering. *Studies in Ethnicity and Nationalism*, 16(1), 83-99.

Baquedano-López, P., Alexander, R., & Hernandez, S. (2013). Equity Issues in Parental and Community Involvement in Schools: What Teacher Educators Need to Know, *Review of Research in Education*, 37(1), 149-182.

* Biag, M., & Castrechini, S. (2016). Coordinated Strategies to Help the Whole Child: Examining the Contributions of Full-Service Community Schools. *Journal of Education for Students Placed at Risk*, 21(3), 157-173.

Blank, M., Jacobson, R., & Melaville, A. (2012). *Achieving Results through Community School Partnerships: How District and Community Leaders Are Building Effective, Sustainable Relationships*. Center for American Progress.

Blank, M., Melaville, A., & Shah, B. (2003). *Making the Difference: Research and Practice in Community Schools*. Coalition for Community Schools.

Bourdieu, P., & Passeron, J. (2008). *Reproduktionen : bidrag till en teori om utbildningssystemet*. Arkiv förlag.

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Oxford University Press.

* Caldas, C., Gómez, D., & Ferrara, J. (2019). A Comparative Analysis of the Impact of a Full-Service Community School on Student Achievement. *Journal of Education for Students Placed at Risk*, 24(3), 197-217.

Campbell Collaboration. (2021). *What is a systematic review?* Hämtad 21-05-22 från <https://www.campbellcollaboration.org/what-is-a-systematic-review.html>

Castrechini, S., & London, R. (2012). *Positive Student Outcomes in Community Schools*. Center for American Progress.

* Chen, M., & Anderson, J. (2016). Parent Perceptions of Connectedness in a Full Service Community School Project. *Journal of Child and Family Studies*, 25(7), 2268-2278.

Dahlstedt, M., & Ekholm, D. (2018a). Den sociala exkluderingens mekanismer. I M. Dahlstedt (Red.), *Förortsdrömmar: Ungdomar, utanförskap och viljan till inkludering* (s. 47-68). Linköping University Electronic Press.

Dahlstedt, M., & Ekholm, D. (2018b). Idrotten och frihetens krafter - viljan att aktivera. I M. Dahlstedt (Red.), *Förortsdrömmar: Ungdomar, utanförskap och viljan till inkludering* (s. 107-126). Linköping University Electronic Press.

Dovemark, M., & Beach, D. (2016). From Learning to Labour to Learning for Precarity. *Ethnography and Education*, 11(2), 174-188.

Dryfoos, J. (2002). Partnering Full-Service Community Schools: Creating New Institutions. *Phi Delta Kappan*, 83(5), 393-399.

Dryfoos, J., & Maguire, S. (2019). *Inside full-service community schools*. Corwin Press.

* Durham, R., Shiller, J., & Connolly, F. (2019). Student Attendance: A Persistent Challenge and Leading Indicator for Baltimore's Community School Strategy. *Journal of Education for Students Placed at Risk*, 24(3), 218-243.

Ekholm, D., & Lindström Sol, S. (2019). Mobilising non-participant youth: using sport and culture in local government policy to target social exclusion. *International Journal of Cultural Policy*, 26(4), 510-523.

Eriksson Barajas, K., Forsberg, C., & Wengström, Y. (2013). *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap*. Natur & Kultur.

Foucault, M. (2017). *Övervakning och straff: fängelsets födelse*. Arkiv förslag.

Foucault, M. (1972). *The archaeology of knowledge, and the discourse on language*. Pantheon Books.

Galindo, C., Sanders, M., & Abel, Y. (2017). Transforming Educational Experiences in Low-Income Communities: A Qualitative Case Study of Social Capital in a Full-Service Community School. *American Educational Research Journal* (54)1, 140-163.

Gerell, M., Hallin, P., Nilvall, K., & Westerdahl, S. (2020). Inledning - att studera utsatta områden. I M. Gerell, P. Hallin, K. Nilvall, S. Westerdahl (Red.), *Att vända utvecklingen - från utsatta områden till trygghet och delaktighet* (s. 9-14). Mapius.

Goldring, E., & Pasternack, R. (2006). Principals' Coordinating Strategies and School Effectiveness. *School Effectiveness and School Improvement* (5)3, 239-253.

Green, T. (2017). From positivism to critical theory: school-community relations toward community equity literacy. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, (30)4, 370-387.

Greenhalgh, T., Thorne, S., & Malterud, K. (2018). Time to challenge the spurious hierarchy of systematic over narrative reviews? *European Journal of Clinical Investigation*, (48)6, 1-6.

Gustafsson, J. (2010). Partnerskap, skolprestationer och ekonomiska realiteter i en territoriellt stigmatiserad förort. *Utbildning & demokrati*, 19(1), 63-84.

Göteborgs Stad. (2017). *Jämlikhetsrapporten 2017: Skillnader i livsvillkor i Göteborg*.

Göteborgs Stad. (2020a). *Plan för meningsfull fritid 2021-2022. Insatser för elever i mellanstadieålder i socialt utsatta områden*.

Göteborg Stad. (2020b). *Budget 2021 och flerårsplaner 2022-2023*.

Göteborgs universitetsbibliotek. (2021). *Databaser*. Hämtad 21-05-22 från <https://www.ub.gu.se/sv/databaser/sok>

Hallin, P., & Westerdahl, S. (2020). Utsatta livsvillkor. I M. Gerell, P. Hallin, K. Nilvall, S. Westerdahl (Red.), *Att vända utvecklingen - från utsatta områden till trygghet och delaktighet* (s. 22-38). Mapius.

Hammersley, M. (2001). On "Systematic" Reviews of Research Literatures: a "narrative" response to Evans & Benefield. *British Educational Research Journal*, (27)5, 543-554.

Hierta-Retzius, A. (1897). *Arbetsstugor för barn*. Nordstedt & Söner.

Holmberg, L. (2018). *Konsten att producera lärande demokrater* [Doktorsavhandling, Stockholms universitet].

Lunneblad, J. (2019). Utsatthetens mervärde. En studie av "Skolan mitt i byn" i ett socialt utsatt område. *Sociologisk forskning*, 56(1), 53-69.

Magnusson Turner, L. (2008). Municipal housing companies in Sweden - social by default. *Housing, Theory and Society*, 25(4), 275-296.

* McKinney de Royston, & M., Madkins, T. (2019). A Question of Necessity or of Equity? Full-Service Community Schools and the (mis)Education of Black Youth. *Journal of Education for Students Placed at Risk*, 24(3), 244-271.

* Medina, M., Cosby, G., & Grim, J. (2019). Community Engagement Through Partnerships: Lessons Learned from a Decade of Full-service Community School Implementation. *Journal of Education for Students Placed at Risk*, 24(3), 272-287.

* Newton, X., Thompson, S., Oh, B., & Ferullo, L. (2017). Improving Opportunities for Bridging Social Capital: The Story of a Full-Service Community School Initiative at an Alternative High School. *The Educational forum*, 81(4), 418-431.

NOA. (2017). *Utsatta områden - Social ordning, kriminell struktur och utmaningar för polisen*.

Pettersson, A., Kjellin, D., & Palmqvist, T. (2020). Informationssökning vid översiktsstudier. I A. Åkerblom, A. Hellman, N. Pramling (Red.), *Metodologi: för studier i, om och med förskolan* (s. 245-272). Gleerups Utbildning.

Petticrew, M., & Roberts, H. (2006). *Systematic Reviews in the Social Sciences. A practical guide*. Blackwell Publishing.

Roelofs, K., & Salonen, T. (2019). *Insatser i "utsatta" områden : en analys av 20 års områdesutveckling och lärdomar inför framtiden*. Bostad 2030.

Rohlin, M. (2001). *Att styra i namn av barns fritid : en nutidshistoria om konstruktionen av dagens fritidshem i samordning med skolan* [Doktorsavhandling, Stockholms universitet].

Rädda Barnen. (2018). *Barnfattigdom i Sverige*.

Sanders, M. (2018). Crossing Boundaries: A Qualitative Exploration of Relational Leadership in Three Full-Service Community Schools. *Teachers College Record*, (120)4, 1-36.

* Sanders, M. (2015). Leadership, partnerships, and organizational development: exploring components of effectiveness in three full-service community schools. *School effectiveness and school improvement*, 27(2), 157-177.

Sanders, M., Galindo, C., & DeTablan, D. (2019). Leadership for Collaboration: Exploring How Community School Coordinators Advance the Goals of Full-Service Community Schools. *Children & Schools*, (41)2, 89-100.

Schierup, C. (2008). Social exkludering och medborgarskap i Sverige och EU. I P. Blomqvist (Red.), *Den gränslösa välfärdsstaten: Svensk socialpolitik i det nya Europa*. Agora.

Schierup, C., & Ålund, A. (2011). The end of Swedish exceptionalism? Citizenship, neoliberalism and the politics of exclusion. *Race & class*, 53(1), 45-64.

Seeman, A. (2020). The Danish "ghetto initiatives" and the changing nature of social citizenship, 2004-2018. *Critical Social Policy*, 1-20.

Sernhede, O. (2009). Territoriell stigmatisering, ungas informella lärande och skolan i det postindustriella samhället. *Utbildning & demokrati*, 18(1), 7-32.

Sharpe, E., Lashua, B., & van Ingen, C. (2019). A Good Place for What? Placing "Value" in Youth Centers. *Leisure Sciences*, 1-17.

Skolverket. (2012). *Likvärdig utbildning i svensk grundskola? En kvantitativ analys av likvärdighet över tid*.

Skolverket. (2018). *Analyser av familjebakgrundens betydelse för skolresultaten och skillnader mellan skolor. En kvantitativ studie av utvecklingen över tid i slutet av grundskolan*.

Suri, H., & Clarke, D. (2009). Advancements in research synthesis methods: From a methodologically inclusive perspective. *Review of Educational Research*, 27(1), 395-430.

Valli, L., Stefanski, A., & Jacobson, R. (2016). Typologizing School-Community Partnerships: A Framework for Analysis and Action, *Urban Education*, 51(7), 719-747.

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*.

Wacquant, L. (1999). Urban Marginality in the Coming Millennium. *Urban Studies*, 36(10), 1639-1647.

Wimark, T. (2018). *Boendesegregation i Sverige - en översikt av det aktuella forskningsläget*. Bostad 2030.